

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาดัง ๆ ในสังคม การศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองด้านต่าง ๆ ตลอดชีวิต ตั้งแต่การวางรากฐานพัฒนาการของชีวิตแต่แรกเกิด การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถด้านต่าง ๆ ที่จะดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงรวมเป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน การศึกษาจึงมีความสำคัญสูงสุดในการสร้างชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540 : 6)

การจัดการศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างแท้จริงนั้น ต้องเป็นการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์ชีวิตจริง สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจและสังคมของแต่ละท้องถิ่น แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ และนโยบายให้ระดมความร่วมมือจากทุก ๆ ส่วนในสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สร้างและพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้แก่ชุมชนและประชาชน โดยรัฐและเอกชนส่งเสริมและพัฒนาระบบการเรียนรู้ของชุมชน สถาบันการศึกษาในห้องถิ่น ประสานกับชุมชนพัฒนาองค์ความรู้และแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540 : 14-15, 19-20) นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 (1) วรรค 2 กำหนดว่า ... การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541 : 14-15) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษาโดยกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 8 (2) ว่า ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและมาตรา 9(5), (6) การจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลัก ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น และมาตรา 29 กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนาและสถาบันสังคมอื่นๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิ

ปัญหาและวิทยาการต่างๆเพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาชุมชน (“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542,” 2542 : 12)

การจัดการศึกษาประกอบด้วย 2 กระบวนการหลัก คือ กระบวนการเรียนรู้ กับ กระบวนการเรียนการสอน (รุ่ง แก้วแดง . 2541 : 90) กระบวนการทั้งสองกระบวนการนี้เป็นภารกิจของสถานศึกษา กระบวนการเรียนรู้และกระบวนการสอนอยู่ในขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการที่ถือว่าเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และ สถาบันพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา. 2541 ข : 84) อุทัย บุญประเสริฐ (2540 : 34) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ สถานศึกษามีมาตรฐานและคุณภาพปรากฏเด่นชัดเมื่อการบริหารงานวิชาการประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับคำกล่าวของ ปรีชเพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 17) ที่กล่าวเช่นเดียวกันว่า “ความสำเร็จของ สถานศึกษา อยู่ที่การบริหารงานวิชาการ” การบริหารงานวิชาการจึงนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการบริหารสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา จะมี คุณภาพดีมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ องค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาช่วยส่งเสริมสนับสนุน และ ใช้ประโยชน์ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา (อุทัย บุญประเสริฐ. 2540 : 149)

การนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2526 : 149) ได้แบ่งประเภทของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นไว้ 4 ประเภท คือ ทรัพยากรทางบุคคล ทรัพยากรทางธรรมชาติ ทรัพยากรทางวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้นและทรัพยากรทางสังคมซึ่งแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นแต่ละประเภทนั้นมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาและการบริหารงานวิชาการ ดังคำกล่าวของ นิพนธ์ สุขปริดี (2521 : 67) ที่ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นว่า หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือชุมชนซึ่งครูหรือนักเรียนอาจนำมาใช้เป็นประโยชน์ทางการศึกษา

จากการประเมินมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในปีการศึกษา 2538 ผลการประเมิน พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 28,226 โรงเรียน จัดแหล่งเรียนรู้ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน จำนวนร้อยละ 30 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ยังได้จัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมการพัฒนางานตามความต้องการของโรงเรียน เรื่องการเจริญวิทยาการและภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในลำดับที่ 37 จากกิจกรรมทั้งหมด

60 กิจกรรม และได้เสนอกิจกรรมหลักตามภาระงานที่จำเป็นในการปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรและแก้ปัญหาความขาดแคลนบุคลากร โดยให้นำนวัตกรรมและหรือเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน **จ้างบุคลากรพิเศษ และให้ระดมภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยในการปฏิบัติงาน** (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2538 : 36-42) นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้สนับสนุนให้สถานศึกษาต่าง ๆ ใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นอย่างหลากหลาย โดยกำหนดไว้เป็นมาตรฐานหนึ่งในการประเมินคุณภาพและมาตรฐานโรงเรียน พุทธศักราช 2541 เพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษาในสังกัดปฏิบัติ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทองเป็นหน่วยงานหนึ่ง ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจในการจัดการศึกษาและควบคุมดูแลการจัดการศึกษาของโรงเรียนต่าง ๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง จากการสำรวจสภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทองปี 2545 พบว่าสถานศึกษาในสังกัด ประสบปัญหาการขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ชุมชนไม่**เข้าใจและให้**ความร่วมมือ ขาดแหล่งเรียนรู้ ครูไม่ค่อยเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน ขีดรูปแบบการสอนเดิมมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาน้อย ดังนั้นในปีการศึกษา 2545 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทองจึงกำหนดนโยบายและมาตรการในการจัดการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวโดยสนับสนุนให้โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อม จัดแหล่งศึกษาค้นคว้า และพัฒนาเกี่ยวกับการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น จัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ส่งเสริม**และสนับสนุน**ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานครบถ้วน ชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น องค์กรเอกชน ได้เข้ามามีบทบาทในการบริหารและจัดการศึกษา ระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา องค์กรสร้างความรู้ความเข้าใจและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อให้ทุกฝ่ายในชุมชนและนอกชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา กำหนดยุทธศาสตร์ เชิงรุกและดำเนินกิจกรรมระดมทรัพยากรในชุมชนและนอกชุมชนมาสนับสนุนการจัดการศึกษา (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง. 2544 : 2-13) นอกจากนี้ ในปีการศึกษา 2546 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทองยังให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้โรงเรียนในสังกัดนำแหล่ง เรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยกำหนด**ไว้ในแผนกลยุทธ์**การพัฒนาการศึกษาปี 2546 – 2547 ให้โรงเรียนระดมทรัพยากร ภูมิปัญญา แหล่งเรียนรู้จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมทั้งสถานประกอบการในท้องถิ่นมาใช้ในการ จัดการศึกษาขั้น **พื้นฐาน**ได้อย่างเต็มที่ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง. 2546 : 21-29)

การนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มีหน่วยงานทางการศึกษาและนักวิชาการหลายท่านให้ความสนใจและทำการศึกษาวิจัยไว้ มี ผลงานวิจัยที่

แสดงให้เห็นถึงสภาพปัจจุบันและปัญหาของการนำแหล่งการเรียนรู้มาใช้ในการบริหารงานวิชาการ เช่น ผลการวิจัยของ กฤษณา สว่างแสง ที่ทำวิจัยเรื่อง “ความต้องการการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดปทุมธานี” พบว่า โรงเรียนนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ 4 ประเภท คือ ทรัพยากรทางบุคคล ทรัพยากร ธรรมชาติ ทรัพยากรทางวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้นและทรัพยากรทางสังคม โรงเรียนส่วนใหญ่ นำแหล่งความรู้มาใช้ในระดับปานกลาง และมีความต้องการนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก (กฤษณา สว่างแสง, 2542 : บทคัดย่อ) สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ดิเรก แจ่มสุริยา ที่ทำวิจัยเรื่อง “สภาพการใช้ทรัพยากรในชุมชนในการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผลการวิจัย พบว่า การนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาส่วนใหญ่ นำทรัพยากรบุคคลมาใช้ในการวางแผน ด้านการศึกษาหลักสูตรและพัฒนา หลักสูตร ด้านการดำเนินการจัดการเรียนการสอน ส่วนทรัพยากรในชุมชนประเภทอื่นมีการนำมาใช้น้อย ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรในชุมชนส่วนใหญ่ที่สถานศึกษาประสบคือ ระยะทางห่างไกล ทรัพยากรมีปริมาณน้อย ทรัพยากรขาดการอนุรักษ์ ขาดแคลนงบประมาณ ความไม่ปลอดภัย และขาดข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรในชุมชน (ดิเรก แจ่มสุริยา, 2536 : บทคัดย่อ) จะเห็นได้ว่า โรงเรียนต่างๆ มีการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมานำน้อยเนื่องจากมีตัวแปรหลายตัวที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในโรงเรียน

การศึกษาเกี่ยวกับตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง จะทำให้ทราบว่า ตัวแปรใดมีความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ซึ่งจะเป็นข้อมูลในการพัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง นำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการมากขึ้น มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และการปฏิรูปการศึกษา แต่จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยังไม่พบว่ามีการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์และส่งผลกับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ผู้วิจัยมีความจำเป็นต้องคัดสรรตัวแปรจำนวนหนึ่งมาศึกษาว่ามีความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการบริหารงานวิชาการ โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ดังปรากฏในเอกสาร หน้า 49-56) ตัวแปรที่ได้รับการคัดสรรมาได้แก่ ความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน การให้การสนับสนุนของโรงเรียน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่นและงบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน การให้การสนับสนุนของโรงเรียน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น กับปริมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ร่วมกับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา

2. เพื่อคัดเลือกตัวแปรหรือกลุ่มตัวแปร ที่เมื่อร่วมกันแล้วสามารถพยากรณ์การนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ได้มากที่สุด

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัย ทำให้ทราบถึง ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ซึ่งทำให้โรงเรียนสามารถจัดการบริหารเพื่อปรับปรุงพัฒนาและส่งเสริมการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนได้มากขึ้นและทำให้การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ โรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนตั้งแต่ ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และโรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนตั้งแต่ ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง จำนวน 156 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้จากการสุ่มจากประชากรโดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ได้จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครชชีและมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด. 2532 : 40) ได้จำนวน กลุ่มตัวอย่าง 112 โรงเรียน จากประชากรที่มีอยู่ 156 โรงเรียน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ วิธีสุ่ม อย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วน จำนวนโรงเรียนประถมศึกษาแต่ละอำเภอ

ตัวแปรที่ศึกษา

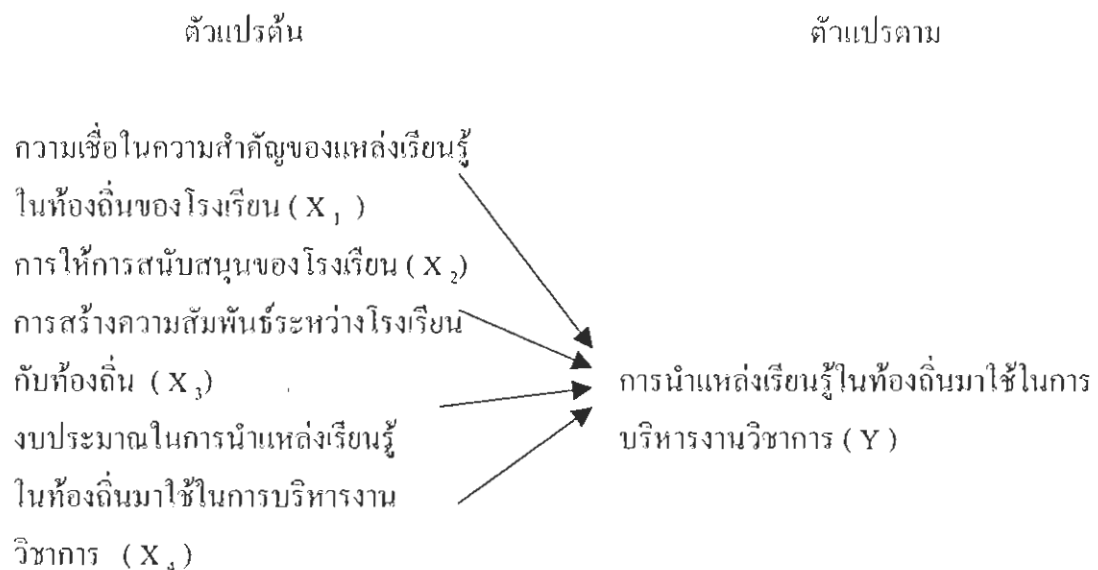
ตัวแปรต้น (Independent) ได้จากแนวคิด ที่เกี่ยวกับตัวแปรที่เชื่อกันว่าจะมีความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ได้แก่

1. ความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน

2. การให้การสนับสนุนของโรงเรียน
3. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น
4. งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ

ตัวแปรตาม ได้แก่ การนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ซึ่งผู้วิจัยใช้ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 7 ด้าน คือ งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานการเรียนการสอน งานวัสดุหลักสูตรและสื่อประกอบการสอน งานวัดและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศภายใน งานประชุมอบรมทางวิชาการ (ดังปรากฏในเอกสารหน้า 14 - 15) และ ขอบข่ายแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น คือ แหล่งเรียนรู้ด้านบุคคล แหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ด้านวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้นและแหล่งเรียนรู้ด้านสังคม (ดังปรากฏในเอกสารหน้า 27) เป็นกรอบการออกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ขอบข่ายเนื้อหาของประเด็นการวิจัย หรือกรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ หมายถึง ตัวแปรที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และคิดสรรมาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องว่ามีความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ซึ่งผลการ

คัดสรรได้แก่ตัวแปร ดังต่อไปนี้

1. ความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน หมายถึง ความตระหนักในความสำคัญ การเห็นคุณค่า การเห็นด้วยและความมั่นใจของโรงเรียนว่าแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น มีความสำคัญในการบริหารงานวิชาการ สามารถวัดออกมาเป็นคะแนนโดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. การให้การสนับสนุนของโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการต่าง ๆ ที่โรงเรียนดำเนินการ เช่น การกำหนดนโยบาย การวางแผนงานและโครงการการรวบรวม ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งความรู้ในท้องถิ่น การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การสนับสนุนงบประมาณ การให้ความรู้ การให้คำปรึกษาแนะนำส่งเสริมครูและนักเรียน การเชิญวิทยากรท้องถิ่น การประสานงานกับแหล่งความรู้ เพื่อให้โรงเรียนสามารถนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ สามารถวัดออกมาเป็นคะแนนโดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น หมายถึง กิจกรรมที่โรงเรียนดำเนินการ เพื่อสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น สามารถวัดออกมาเป็นคะแนนโดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ หมายถึง จำนวนเงินที่โรงเรียนใช้เป็นค่าใช้จ่าย เพื่อนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการในปีการศึกษา 2546 สามารถวัดออกมาเป็นคะแนนโดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นหมายถึง ทรัพยากรที่มีคุณค่าทุกชนิดที่มีอยู่ในท้องถิ่น

แหล่งเรียนรู้ด้านบุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะในวิชาการต่าง ๆ ในท้องถิ่น เช่น ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น คณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล ครู - อาจารย์ ผู้ปกครองนักเรียน เจ้าของสถานประกอบการ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำทางศาสนา และศิษย์เก่า ซึ่งสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ของบุคคลทั่วไป

แหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น เช่น แหล่งน้ำธรรมชาติ ป่าไม้ ดิน หิน แร่ สัตว์ต่าง ๆ ซึ่งสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ของบุคคลทั่วไป

แหล่งเรียนรู้ด้านวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น หมายถึง วัตถุและสถานที่ต่างๆในท้องถิ่นที่เป็นผลงานการสร้างของมนุษย์ เช่น พิพิธภัณฑ์ ปูชนียสถาน ศาสนสถาน ห้องสมุดประชาชน ศูนย์วัฒนธรรม สถานศึกษาสถานข้าราชการ สถานประกอบการ และอุตสาหกรรม ซึ่งสามารถ

เป็นแหล่งเรียนรู้ของบุคคลทั่วไป

แหล่งเรียนรู้ด้านสังคม ได้แก่ สิ่งที่สังคมสร้างสรรค์ขึ้นและดำรงอยู่ในสังคม เช่น กิจกรรมวันสำคัญ ความเป็นอยู่ของประชาชน ประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น ซึ่งสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ของบุคคลทั่วไป

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารงานวิชาการตามขอบข่ายงานวิชาการ 7 ด้าน คือ งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานการเรียนการสอน งานวัสดุหลักสูตรและสื่อประกอบการสอน งานวัดและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศภายใน งานประชุมอบรมทางวิชาการ

งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การดำเนินการจัดให้มีหลักสูตรที่มีคุณภาพและนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

งานด้านการเรียนการสอน หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ที่โรงเรียนจัดเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจทั้งด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ และสติปัญญา ซึ่งอยู่ภายใต้การดำเนินการควบคุมและแนะนำ ของครูเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร

งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน หมายถึง การดำเนินการเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ จัดหา บำรุงรักษา อำนวยความสะดวก ปรับปรุงพัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

งานวัดผลและประเมินผล หมายถึง การดำเนินการเพื่อกำหนดระดับคุณภาพ กำหนดวิธีวัดผลและประเมินผลนักเรียนและการดำเนินการวัดคุณภาพของนักเรียนเพื่อการเปรียบเทียบและตัดสินผลการเรียนรู้ของนักเรียนและปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ ประสิทธิภาพสูงขึ้นรวมถึงการดำเนินการส่งเสริมให้ครูอาจารย์มีความรู้ทางวัดผลและประเมินผล การจัดหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการวัดและประเมินผล

งานห้องสมุดหมายถึง การดำเนินงานเพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้ห้องสมุดโรงเรียนให้เป็นศูนย์วิทยาการในการศึกษาค้นคว้าของนักเรียน ครูอาจารย์และผู้สนใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนและผู้มีความรู้ความสามารถในท้องถิ่น

งานนิเทศภายใน หมายถึงการปฏิบัติร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาครูและบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน ในการช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริม เพื่อแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน

งานการประชุมอบรมทางวิชาการ หมายถึง การดำเนินการประชุม อบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับปัญหา การปรับปรุงและพัฒนางานวิชาการในโรงเรียน โดยครูผู้มีความรู้ความสามารถ

ในโรงเรียนหรือบุคคลภายนอกเป็นวิชาการ เพื่อปรับปรุงและพัฒนางานวิชาการให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ

การนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน หมายถึง จำนวนครั้ง ที่สถานศึกษานำแหล่งเรียนรู้ด้านบุคคล แหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ด้านวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น แหล่งเรียนรู้ด้านสังคม ที่มีอยู่ในท้องถิ่น มาใช้ในการบริหารงานวิชาการ 7 ด้าน คืองานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานการเรียนการสอน งานวัสดุหลักสูตรและสื่อประกอบการสอน งานวัดและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศภายใน งานประชุมอบรมทางวิชาการในโรงเรียนในปีการศึกษา 2546 สามารถวัดออกมาเป็นคะแนนโดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง หมายถึง โรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนตั้งแต่ ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และโรงเรียนของรัฐ ที่เปิดสอน ตั้งแต่ ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง

สมมุติฐานการวิจัย

ความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน การให้การสนับสนุนของโรงเรียน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ทั้ง 4 ตัวร่วมกัน มีความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา

สามารถเขียนให้อยู่ในรูปของสมการฟังก์ชันทางคณิตศาสตร์ ได้ดังนี้

$$Y' = f(X_1, X_2, X_3, X_4)$$

เมื่อ Y = การนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ

f = เป็นฟังก์ชันของ

X_1 = ความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน

X_2 = การให้การสนับสนุนของโรงเรียน

X_3 = การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น

X_4 = งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตาม หัวข้อต่อไปนี้

1. การบริหารงานวิชาการ
2. แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น
3. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. การบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ เป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่บุคคลหลายฝ่ายร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เจริญงอกงามในทุกด้านเพื่อเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม และการบริหารงานวิชาการยังเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่ต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และ สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. 2541 ข : 84) งานวิชาการเป็นหัวใจของสถาบันการศึกษา ทุกระดับการที่จะดูว่าสถาบันใดมีมาตรฐาน มักเอาผลงานทางวิชาการเป็นสำคัญ (อำภา บุญช่วย. 2537 : 1)

1.1 ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

นักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษาได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้

กัญญา สาร (2526 : 324) กล่าวถึงความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา หรือโรงเรียนเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด

ชัยวัฒน์ บุญเจริญ (2531 : 72) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เข้าข้องเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ปรีชาพร วงศ์อนุครโรจน์ (2535 : 16) ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ ว่า หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนา

การเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

สุทัย ธรรมเดโช (2531 : 76) ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการว่า หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดที่เกี่ยวกับการพัฒนา และปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุดหรือการบริหารที่ให้ผลเมืองมีความรู้ มีคุณธรรม สามารถประกอบสัมมาชีพ ดำรงตนเป็นพลเมืองดี ช่วยกันพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

พิชัย เสงี่ยมจิตต์ (2542 : 3) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการหมายถึง การใช้ศาสตร์ และศิลป์ที่จะนำทรัพยากรในการบริหารมาประกอบการตามกระบวนการบริหารในการจัดกิจกรรม การพัฒนาหรือปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และ สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (2541 ข : 84) ให้ความหมาย การบริหารงานวิชาการว่า หมายถึง การบริหารงาน ปรับปรุง พัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนให้บังเกิดผลดีสอดคล้อง กับจุดมุ่งหมายของ หลักสูตร

จากแนวคิดของนักวิชาการ และหน่วยงานทางการศึกษาดังกล่าวมีความเห็นสอดคล้อง กันว่าการบริหารงานวิชาการหมายถึง การบริหารงาน การพัฒนาและปรับปรุงงานการเรียน การสอนเพื่อให้เกิดผลดีกับผู้เรียนสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

จึงสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารงานกิจกรรมทุกชนิดใน โรงเรียนที่เกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมาย ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

1.2 ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ เป็นหัวใจของการบริหารงานโรงเรียนที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญ อย่างยิ่ง ส่วนงานอื่น ๆ มีความสำคัญในลักษณะที่เป็นงานสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนิน ไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ส่งเสริม ให้โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรทุกลบที่เกี่วข้อง อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการ ข้าราชการครู และ สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. 2541 ข : 85)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540 : 22 – 23) แผนพัฒนาการศึกษา แห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ได้กำหนดมาตรการในแผนงานหลักที่ 2 การพัฒนาคุณภาพ การเรียนการสอน เพื่อสนับสนุนงานวิชาการดังนี้

1. พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร
2. ปรับปรุงการจัดกระบวนการเรียนการสอน

3. ผลิตและพัฒนาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 15-16) กล่าวว่า งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาและเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษาซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อมก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้น

มิชท์มละคณะ (ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2535 : 15 -16; อ้างอิงจาก Smith. and others. 1961. *Tec Educational Encycopedia.*) ได้ศึกษาในด้านการใช้เวลาในการบริหารงาน และการให้ความสำคัญของงานในสถานศึกษา งานในความรับผิดชอบของผู้บริหาร โดยแยกงานออกเป็น 7 ประเภท พบว่า

1. การบริหารงานวิชาการคิดเป็นร้อยละ 40
2. งานผู้บริหารงานบุคลากร ได้แก่ ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ คิดเป็นร้อยละ 20
3. งานบริหารกิจการนักเรียน นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 20
4. งานบริหารการเงิน คิดเป็นร้อยละ 5
5. งานบริหารอาคารสถานที่ คิดเป็นร้อยละ 5
6. งานบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 5
7. งานบริหารทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 5

จากแนวคิดและผลการวิจัยของนักวิชาการและหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษามีความคิดเห็นว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียน งานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญในการบริหารงานวิชาการมากกว่าการบริหารงานด้านอื่น ๆ สถานศึกษามีคุณภาพหรือมาตรฐานหรือไม่ พิจารณาได้จากงานวิชาการของโรงเรียนนั้น

ดังนั้นสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญเพราะเป็นงานหลักของโรงเรียน เป็นงานที่มุ่งปรับปรุง ส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรและแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ โรงเรียนใดจะมีคุณภาพหรือไม่พิจารณาได้จากผลงานวิชาการของโรงเรียนนั้น

1.3 ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ

นักวิชาการและหน่วยงานการศึกษา ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้

นิพนธ์ กีนาวงศ์ (2523 : 67) กล่าวถึง ขอบเขตของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ มี 3 ด้าน คือ

1. งานด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
2. งานด้านปรับปรุงการเรียนการสอน
3. งานด้านวัดผลและประเมินผล

วิจิตร วรุตบางกูร และ สุพิชญา ธีระกุล (2523 : 32) ให้ความเห็นว่า การบริหารงานวิชาการแบ่งออกเป็น 9 ประการ คือ

1. วัตถุประสงค์ นโยบาย และวิธีการบริหาร
2. หลักสูตรและประมวลการสอน
3. คารางสอน
4. อุปกรณ์การศึกษา
5. แบบเรียนและหนังสือประกอบ
6. การจัดแบ่งหมู่ นักเรียน
7. การนิเทศการสอน
8. การจัดห้องสมุด
9. การวัดและประเมินผล

มิลเลอร์ (Miller, 1965 : 175) กล่าวถึง ขอบข่ายของงานวิชาการว่า ประกอบด้วยสิ่งสำคัญ 4 อย่าง คือ

1. การจัดโปรแกรมการเรียน
2. การปฏิบัติตามโปรแกรม
3. การติดตามการเรียนการสอน
4. การจัดบริการการสอน

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 17-19) กล่าวว่าขอบข่ายของงานวิชาการจะประกอบด้วยงานต่อไปนี้

1. การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ
2. การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน
3. การจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอน
4. การวัดและประเมินผล

เจดีย์ว ศิษิน (2530 : บทลัดย่อ) ได้กำหนดขอบข่ายงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาไว้ 4 ด้าน คือ

1. การบริหารหลักสูตร
2. การจัดการเรียนการสอน
3. การนิเทศการศึกษา
4. การวัดผลและการประเมินผล

สำนักพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 :

7-10) กำหนดขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการไว้ 7 ด้าน คือ

1. งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
2. งานการเรียนการสอน
3. งานวัสดุหลักสูตรและสื่อประกอบการสอน
4. งานวัดและประเมินผล
5. งานห้องสมุด
6. งานนิเทศภายใน
7. งานประชุมอบรมทางวิชาการ

จากขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ จะเห็นได้ว่านักวิชาการและหน่วยงานการศึกษาได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการมีความสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ คือ งานหลักสูตร งานการเรียนการสอน งานนิเทศการสอน งานวัดและประเมินผล ส่วนที่แตกต่างกันเพื่อความละเอียดในการกำหนดขอบข่ายให้มีความชัดเจนในการบริหาร เช่น งานสื่อการสอน งานห้องสมุด งานประชุมอบรม เป็นต้น

จึงสรุปได้ว่า ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการประกอบด้วย งานหลักสูตร งานวัสดุหลักสูตรและสื่อประกอบการสอน งานการจัดการเรียนการสอน งานวัดผลและการประเมินผล งานนิเทศภายใน งานห้องสมุด และงานประชุมอบรมทางวิชาการ

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยยึดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นกรอบในการศึกษาวิจัย เนื่องจากมีความครอบคลุมงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาและมีความสอดคล้องกับขอบข่ายของนักวิชาการที่ได้กำหนดไว้

ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ที่ใช้เป็นกรอบในการวิจัยตามขอบข่ายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ คือ

1. งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
2. งานการเรียนการสอน
3. งานวัสดุหลักสูตรและสื่อประกอบการสอน

4. งานวัดและประเมินผล
5. งานห้องสมุด
6. งานนิเทศภายใน
7. งานประชุมอบรมทางวิชาการ

1.3.1 งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์ (2529 : 105) กล่าวว่า งานบริหารหลักสูตรในโรงเรียน ได้แก่ การศึกษาโครงสร้างของหลักสูตร การศึกษาความเกี่ยวเนื่องระหว่างวิชาต่าง ๆ การจัดหาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องหลักสูตร เพื่อสะดวกแก่การค้นคว้าของครู

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 40-41) กล่าวว่า การบริหารหลักสูตร หมายถึง กระบวนการบริหารงานการใช้หลักสูตร แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ การเตรียมการหลักสูตร การดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรและการประเมินผลหลักสูตร

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2525 : 159) ให้ความหมายของการบริหารหลักสูตรไว้ว่า การบริหารหลักสูตรหมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่บุคคลร่วมมือกันดำเนินการ โดยมีเครื่องมือคือ หลักสูตร ซึ่งเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของโรงเรียน ในอันที่จะเตรียมเด็กหรือเยาวชนให้เกิดความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ และประสบการณ์ที่ดีในการดำเนินและดำรงชีวิตในสังคมของตนได้อย่างถูกต้อง และเป็นสมาชิกที่มีประสิทธิภาพ

แฮสส์ (Hass. 1993 : 3) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หมายถึง ประสบการณ์ทั้งหมดที่ผู้เรียนแต่ละคนได้รับโปรแกรมการศึกษาเพื่อบรรลุเป้าหมายกว้าง ๆ และจุดมุ่งหมายเฉพาะ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523 : 184-185) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรมีบทบาทในการบริหารเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตรดังนี้ คือ การวางแผนเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ จัดอบรมครูในการใช้หลักสูตร จัดบริหารสื่อประกอบหลักสูตร ตลอดจนวัสดุต่าง ๆ จัดอาคารสถานที่โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ให้เอื้ออำนวยต่อการใช้หลักสูตร มีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชน คณะกรรมการศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียนทราบในเรื่อง จุดมุ่งหมาย หลักการ โครงสร้าง กิจกรรมของหลักสูตร จัดให้มีการประเมินและปรับปรุงการใช้หลักสูตร

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และ สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (2541 ข : 113-114) ให้ความเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทุกระดับจะต้องช่วยกันดำเนินการตามขั้นตอนสำคัญในการบริหารหลักสูตรที่กรมวิชาการกำหนดไว้ ดังนี้

1. การกำหนดปรัชญาและอุดมการณ์ วัตถุประสงค์ นโยบายของโรงเรียน
2. การศึกษา สำรวจ ปัญหาความต้องการและสภาพท้องถิ่น
3. การศึกษา สำรวจ ปัญหาความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง
4. การศึกษา สำรวจ ความถนัดความสามารถเฉพาะของนักเรียน
5. การจัดแบ่งกลุ่มนักเรียนตามความต้องการและความถนัด ความสามารถ
6. **การจัดเลือกสรรพัฒนาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นและหลักสูตรหรือรายวิชาที่ สอดคล้องกับสภาพชีวิต อาชีพ เศรษฐกิจ สังคมของท้องถิ่น และส่งเสริมความสามารถความถนัดเฉพาะทางของนักเรียนสู่ความเป็นเลิศ**
7. การจัดบริการแนะแนวทางการศึกษา
8. **การจัดครูอาจารย์และการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของครูอาจารย์**
9. การใช้ทรัพยากรภายนอก คือ ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น ทรัพยากรมนุษย์ เป็นการนำทรัพยากรในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนช่วยในการเรียนการสอน
10. การจัดแผนการสอน เนื้อหาสาระ รายละเอียด เทคนิคการสอน อุปกรณ์
11. การเตรียมสถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้
12. การทำความเข้าใจและประชาสัมพันธ์
13. การจัดกิจกรรมเสริม

สมศักดิ์ สีนธุระเวช (2542 : 43 –44) กล่าวถึงงานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ว่า การนำหลักสูตรไปใช้เป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของหลักสูตร โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจมีบทบาทต่อการนำหลักสูตรไปใช้ ต้องใช้เทคนิคและความสามารถของตัวผู้บริหารเองเพราะ ผู้บริหารมีความใกล้ชิดทั้งครูและนักเรียน ย่อมทราบพื้นฐานความเป็นมาเป็นไปของครูแต่ละคนเป็นอย่างดี สามารถให้คำแนะนำ ควบคุมให้ดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตรได้อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อสภาพท้องถิ่นของโรงเรียน มีการกระจายอำนาจให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ระดมสรรพกำลังเพื่อสร้างเครือข่ายในการใช้หลักสูตร กำหนดยุทธศาสตร์ในการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมว่าผู้ที่จบการศึกษา มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

บุญมี เณรยอด (2529 : 157-162) กล่าวถึง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารและการดำเนินการหลักสูตรไปใช้ระดับโรงเรียนว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องทำกิจกรรมด้านการพัฒนาหลักสูตรโดยการวางโครงการในการปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น โดยการดัดแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่างๆในโรงเรียนให้เอื้อต่อการใช้หลักสูตรและการสอนของครู สนับสนุนหรือกระตุ้นให้ครูเกิดความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับกิจกรรม

ปรับปรุงการเรียนการสอนให้ใช้ได้เหมาะสมอยู่เสมอ จัดให้มีการอบรมครูเพื่อให้สามารถนำหลักสูตรเข้าสู่ห้องเรียนอย่างได้ผลดีที่สุด

โบแชมม์ (Beauchamp, 1978 : 108) กล่าวถึง องค์ประกอบของหลักสูตรแต่ละระบบ ประกอบด้วย ระบบเนื้อหา ระบบการสอน และระบบการประเมินผล

ทาบ (Taba, 1962 : 188) ให้ความเห็นว่า หลักสูตรทุกรูปแบบควรประกอบด้วยวัตถุประสงค์ทั่วไปและจุดประสงค์รายวิชา เนื้อหา รายละเอียดของเวลา กระบวนการจัดการเรียนการสอน โครงการประเมินผลการสอนตามหลักสูตร

จากแนวคิดของหน่วยงานทางการศึกษาและนักวิชาการดังกล่าวมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ เป็นกระบวนการในการ ศึกษาโครงสร้างของหลักสูตร กำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงสอนของแต่ละวิชา กระบวนการเรียนการสอน การประเมินผลหลักสูตร การวางแผนการใช้หลักสูตร จัดบริหารสื่อและวัสดุและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

จึงสรุปได้ว่า งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การดำเนินการจัดให้มีหลักสูตรที่มีคุณภาพและนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3.2 งานการเรียนการสอน

อากา บุญช่วย (2537 : 87) กล่าวว่า หลักสูตรจะดีเพียงใดก็ตาม ถ้าไม่ได้มีการนำไปใช้ ก็คงไม่เกิดประโยชน์ และไม่มีทางทราบได้เลยว่าหลักสูตรที่สร้างหรือปรับปรุงขึ้นมานั้นเป็นอย่างไร การสอนจึงเป็นการนำหลักสูตรไปใช้ในรูปแบบหนึ่งซึ่งครูเป็นตัวจักรสำคัญที่สุดที่จะทำให้หลักสูตรนั้นสัมฤทธิ์ผล ดังนั้นการเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย และเนื้อหาสาระที่จะสอนจึงจำเป็นอย่างยิ่ง ครูจะต้องหาวิธีสอนที่หลากหลายเพื่อสร้างความสนใจของผู้เรียนให้ตื่นตัวตลอดเวลา ส่วนผู้บริหารนั้นเกี่ยวข้องกับ การสอน คือ คอยให้ความรู้ อำนวยความสะดวก และสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ บริการจัดหาสื่อต่าง ๆ เท่าที่จะทำได้ รวมทั้งให้กำลังใจแก่ครู จึงถือได้ว่าทั้งผู้บริหารและครูเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการทำให้หลักสูตรบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

กาญจนา เกียรติประวัติ (2524 : 46) ได้สรุปว่า การสอน คือ กระบวนการต่าง ๆ ที่บุคคลได้กระทำเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ และสติปัญญา สิ่งสำคัญคือ กระบวนการนี้ต้องช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวให้ชีวิตมีความสงบสุขด้วย

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 72) ให้ความหมายไว้ว่า การถ่ายทอดความรู้จากครูไปสู่ผู้เรียน และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสอน เช่น การใช้สื่อการสอน การจัดกิจกรรมระหว่างการสอน การทดสอบ

ชูศรี สนิทประชากร (2536 : 139) กล่าวว่า ครูผู้สอนจะต้องรู้จักใช้แหล่งวิชาให้เกิดประโยชน์แก่การสอนของคน ครูจะต้องรู้ว่าจะหาวัสดุในการสอนได้อย่างไร ในห้องสมุดมีวิชาอะไรบ้าง แหล่งวิชาในชุมชนมีอะไรบ้าง แหล่งวิชาดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้วิธีสอนที่เหมาะสมของครู เพราะว่าสิ่งที่ครูหาได้มีต่าง ๆ กัน ดังนั้น วิธีสอนที่จะใช้ก็ย่อมแตกต่างกันไปด้วย เพื่อให้เหมาะสมกับแหล่งวิชาที่ครูจะใช้ และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและเด็ก

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (2541 ข : 114-115) ให้ความเห็นว่า การเรียนการสอนเป็น กิจกรรมที่ครูและเด็กทำร่วมกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีเด็กเป็นศูนย์กลางของความสนใจ เป็นกิจกรรมของเด็กโดยเด็กและเพื่อเด็ก ครูเป็นผู้ดำเนินการควบคุมและแนะนำ ให้กิจกรรมเป็นไปตามแนวทางตามที่แผนการสอนและคู่มือครูเสนอแนะไว้ เพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร โดยแยกเป็นสองส่วน คือ การเรียน คือ กิจกรรมที่เด็กทำ และการสอน คือ กิจกรรมที่ครูทำ

จากแนวคิดของนักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษาดังกล่าวมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า งานด้านการเรียนการสอนเป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทั้งด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ และสติปัญญา ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

จึงสรุปได้ว่า งานด้านการเรียนการสอนหมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้อันที่โรงเรียนจัดเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ และสติปัญญา ซึ่งอยู่ภายใต้การดำเนิน ควบคุมและแนะนำ ของครูเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร

1.3.3 งานวัสดุหลักสูตรและสื่อประกอบการสอน

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 250-251) กล่าวว่า การใช้สื่อการสอนควรมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. สร้างความรู้ที่เป็นรูปธรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดและประสบการณ์ตรง
2. เฝ้าความสนใจและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับนักเรียนนักศึกษา
3. ให้นักเรียนนักศึกษาสามารถจำสิ่งที่เรียนได้ในระยะยาว
4. นำสิ่งที่เรียนประสบการณ์ตรงจากแหล่งต่าง ๆ มาสู่ห้องเรียนให้มากขึ้น
5. สร้างพื้นฐานในด้านความเข้าใจ ความคิดสร้างสรรค์และเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ให้

แก่นักเรียนนักศึกษา

6. เป็นเครื่องมือที่ใช้สรุปบทบทวนและช่วยให้นักเรียนนักศึกษาเรียนได้เร็วขึ้น

ฉัตรชัย อรรถนนท์ (2522 : 135) กล่าวว่า ในการบริหารวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนนั้น ควรดำเนินดังนี้

1. ควรพิจารณาว่าวัสดุอุปกรณ์ชนิดใดอำนวยความสะดวกทางการศึกษาได้มากน้อยเพียงไร
2. ควรจะมองเห็นความสำคัญในการฝึกอบรมครูและบุคลากรภายในโรงเรียนให้รู้จักการใช้เครื่องโสตทัศนูปกรณ์ต่างๆ
3. ควรมองหาความสามารถพิเศษของครูแต่ละคน ในด้านการใช้เครื่องโสตทัศนูปกรณ์ทั้งหลาย และมอบหมายให้ทำหน้าที่สาธิตการใช้เครื่องมือ การฝึกอบรมหรือปฐมนิเทศครูใหม่ในด้านการใช้เครื่องมือต่างๆ
4. กระตุ้นส่งเสริมให้ครูทั้งหลายรู้จักผลิตหรือแสวงหาวัสดุอุปกรณ์การสอนอย่างง่าย เช่น แผนภูมิ ภาพประกอบ หุ่นจำลอง เพื่อนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนในวิชาต่างๆได้อย่างเหมาะสม

อีริกสัน (Erickson, 1968 : 10 –12) ได้เสนอแนะแก่ผู้บริหารเกี่ยวกับการบริหารงานด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ไว้ดังนี้

1. ผู้บริหาร**จะต้อง**เป็นผู้กำหนดนโยบายและแนวทางในการจัดการใช้การบำรุงรักษาสื่อ **ตลอดจน**การมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ
2. เป็นผู้ให้คำแนะนำในฐานะที่ผู้บริหารเป็น**นักการศึกษา จะต้องพยายามช่วยเหลือครู**ให้นำสื่อการเรียนการสอนมาใช้ประกอบการเรียนการสอนให้มี**ประสิทธิภาพ**ยิ่งขึ้น
3. เป็นผู้มีความรู้ในด้านสื่อการเรียนการสอน สามารถแนะนำเผยแพร่**หรือสร้างสรรค์**สื่อการเรียนการสอนเพื่อนำมาใช้ในโรงเรียนได้
4. เป็นช่างเทคนิค ผู้บริหาร**จะต้อง**เป็นผู้มีความรู้ความสามารถพอสมควร เกี่ยวกับวิธีใช้ประสิทธิภาพของสื่อแต่ละชนิด **เพื่อเป็น**แนวทางในการบริหารสื่อการเรียนภายในโรงเรียน

จากแนวคิดของนักวิชาการได้ให้แนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับ งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน คือ สร้างความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อประกอบหลักสูตรและ**สื่อการเรียนการสอน** ดำเนินการจัดหาสื่อให้เพียงพอและจัดอำนวยความสะดวกในการใช้ ส่งเสริมให้**ครูใช้**วัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูช่วยคิดค้นและผลิตสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใช้ **และ**บำรุงรักษาสื่อ แสวงหาแหล่งวิทยาการในห้องกัก**มาใช้**ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน การนิเทศ แนะนำ ติดตามและประเมินผลการใช้วัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

จึงสรุปได้ว่า งานด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน หมายถึง การดำเนินการเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ จัดหา บำรุงรักษา อำนวยความสะดวก ปรับปรุงพัฒนา และส่งเสริมสนับสนุนให้**ครูใช้**วัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้การ

จัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

1.3.4. งานวัดผลและประเมินผล

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และ สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. 2541 ข : 117) กล่าวว่า การวัดผลและการประเมินผลเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นกระบวนการที่ตรวจสอบว่านักเรียนได้ถึงจุดหมายปลายทางตามที่หลักสูตรต้องการหรือไม่เพียงใด ผลจากการวัดจะเป็นข้อมูลที่จะช่วยให้ครูผู้สอนได้นำไปพิจารณาหาวิธีการแก้ไขข้อบกพร่องและจุดอ่อนในด้านต่าง ๆ ดังนั้น การวัดและการประเมินผลจึงเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญและสนใจจัดดำเนินการภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 199-201) กล่าวว่า การวัด เป็นกระบวนการที่กำหนดจำนวนตัวเลขให้กับวัตถุ **สิ่งของหรือบุคคล**ตามความมุ่งหมายและเปรียบเทียบลักษณะความแตกต่างที่ปรากฏอยู่ใน**สิ่งที่จะวัดนั้น ๆ** การประเมินผลเป็นการพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับคุณภาพ คุณค่า ความจริงและการกระทำผู้บริหารการมีหน้าที่และความรับผิดชอบในด้านการวัดผลและประเมินผล คือ

1. กำหนดนโยบายทั่วไปเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล
2. จัดหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการสอบ
3. ส่งเสริมครู อาจารย์ มีความรู้ทางวัดผลและประเมินผล
4. จัดตารางสอบ ห้องสอบ และระเบียบในการสอบและการทวนสอบ
5. ประเมินผลการสอน หากมีการบกพร่องการหาแก้ไข หรือเสนอแนวทางในการนำไปปรับใช้ครั้งต่อไป

วิรัช วรรณรัตน์ (2539 : 4) กล่าวว่า การวัดผล หมายถึง กระบวนการในการกำหนดตัวเลข **หรือสัญลักษณ์**ที่มีความหมายแทนคุณภาพหรือคุณลักษณะของ**สิ่งที่จะวัด**โดยใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ การประเมินผล หมายถึง กระบวนการในการตัดสินใจ ตีราคา วินิจฉัยชี้ขาดหรือลงสรุปสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างมีหลักเกณฑ์โดยอาศัยการวัดเป็นหลัก

สมศักดิ์ คลประสิทธิ์ (2542 : 16) กล่าวว่า การวัดผลและการ**ประเมินผล**เป็นการกำหนดวิธีวัดผลตามจุดประสงค์ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ ตรวจผลงาน ทดสอบ เป็นต้น กำหนดเครื่องมือวัดและประเมินผล เช่น แบบทดสอบ แบบรายงาน และกำหนดเกณฑ์ตามเครื่องมือวัดในลักษณะเชิงปริมาณหรือกำหนดเป็นระดับคุณภาพ เพื่อการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและตัดสินต่อไป

จากแนวคิดของนักวิชาการมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า **การวัดผลและ ประเมินผล**

คือ การส่งเสริมครู อาจารย์ มีความรู้ทางวัดผลและประเมินผล กำหนดวิธีวัดผลตาม จุดประสงค์ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการเครื่องมือวัดและประเมินผล การกำหนด เป็นระดับคุณภาพเพื่อการเปรียบเทียบและนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัด กิจกรรมการเรียนรู้และตัดสินผลการเรียนของนักเรียน โดยผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่าง เจ่มชัดสามารถชี้แจงให้ครูเข้าใจกำหนดแนวปฏิบัติในการวัดผลประเมินผลของโรงเรียนไว้อย่าง ชัดเจน จัดหาเอกสารการวัดผลประเมินให้เพียงพอต่อความต้องการของครู ส่งเสริมสนับสนุนให้ ครูสร้างเครื่องมือการวัดผลประเมินผลให้มีมาตรฐาน คิดตามตรวจสอบอยู่เสมอ

จึงสรุปได้ว่า งานวัดผลและประเมินผล หมายถึง การดำเนินการเพื่อกำหนดระดับ คุณภาพกำหนดวิธีวัดผลและประเมินผลนักเรียนและการดำเนินการวัดคุณภาพของนักเรียนเพื่อการ เปรียบเทียบและตัดสินผลการเรียนรู้ของนักเรียนและปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น รวมถึงการดำเนินการส่งเสริมให้ครู อาจารย์ มีความรู้ทางวัดผลและ ประเมินผล การจัดหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการเครื่องมือวัดและ ประเมินผล

1.3.5. งานห้องสมุด

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 231) กล่าวถึงห้องสมุดว่า ห้องสมุดเป็นสถานที่ ที่มี ความสำคัญต่อการเรียนการสอนในสถานศึกษามากเพราะเป็นศูนย์รวมของวิชาการทั้งปวง เป็น สถานที่ ที่ครูใช้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เตรียมบทเรียนเพื่อการเรียนการสอนและเป็นสถานที่ ที่นักเรียนสามารถแสวงหาความรู้ทั้งจากงานที่ครูมอบหมายและความรู้ด้านอื่นๆ ที่นักเรียนสนใจ รวมทั้งเป็นสถานที่ปลูกฝังการรักการอ่านหนังสือและการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และสามารถ ที่จะศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตัวเองได้

หวน พินทุพันธ์ (2528 : 16) กล่าวว่า ห้องสมุดเป็นศูนย์กลางแหล่งวิชาการทั้งปวงที่ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนโดยยึดผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง จึงจำเป็นจะต้องมีห้องสมุดโรงเรียน โดยมีทั้งแบบเรียน หนังสือสำหรับขืมเรียน หนังสืออ่านประกอบควรมีมากๆ ตลอดจนหนังสืออ้างอิง เช่น พจนานุกรม วารสาร สารานุกรม และหนังสือพิมพ์

ประทีป จรัสรุ่งรวิธร (2533 : 19) กล่าวว่า ห้องสมุด เป็นสถานที่รวบรวมวัสดุอุปกรณ์ การศึกษาทุกชนิด อาจเป็นสิ่งพิมพ์ โสตทัศนวัสดุ ทั้งนี้ สถาบันการศึกษามีความจำเป็นต้องจัด บริการห้องสมุด เพราะนักเรียนสามารถใช้ห้องสมุดเพื่อการศึกษาค้นคว้า ให้ความรู้และข่าวสาร

พนัส หันนากินทร์ (2524 : 212) ได้เสนอแนะไว้ว่า การจัดห้องสมุดโรงเรียนที่ดีควรจัด ให้มีเจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่ได้รับการฝึกหัดอบรมวิชาการบรรณารักษ์ศาสตร์อยู่เป็นประจำ หรืออย่างน้อยที่สุดก็มีความรู้ด้านนี้เป็นบรรณารักษ์ มีหนังสืออุเทศ หนังสืออ้างอิง ตำราเรียน และ

หนังสืออ่านประกอบให้เพียงพอแก่ความต้องการของนักเรียน มีระเบียบและจัดระบบหนังสือ เพื่อสะดวกแก่การค้นคว้าใช้ได้ง่ายสำหรับอ่านและเขียนเพียงพอมีการเก็บสถิติของจำนวนนักเรียนที่ใช้ห้องสมุด จำนวนผู้ยืม จำนวนหนังสือหายหรือชำรุด มีเครื่องมือช่วยงานบรรณรักษ์ เช่น เครื่องมือซ่อมหนังสือ เป็นต้น

ฉัตรชัย อรณนที (2522 : 134) ให้ข้อเสนอแนะเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน คือ

1. พยายามแสวงหาบุคลากรที่จะมาทำหน้าที่บรรณรักษ์โดยเฉพาะ นอกจากจะแน่ใจว่าครูที่ได้รับมอบหมายได้รับการฝึกหัดในด้านความรู้ทางบรรณรักษ์ศาสตร์มาอย่างดีแล้ว
2. ผู้บริหารโรงเรียนต้องพยายามส่งเสริมด้านการเงิน งบประมาณ และกำลังใจในการจัดบริการห้องสมุดโรงเรียน
3. ต้องชี้แจงให้นักเรียนทั่วไปเข้าใจวิธีการใช้บริการของห้องสมุด
4. จัดตารางสอนให้เหมาะสม ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้มีโอกาสเข้าไปศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด
5. ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักเรียนทุกคน
6. ให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของโรงเรียนเกี่ยวกับห้องสมุด

จากแนวคิดของนักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การบริหารงานห้องสมุดเป็นสถานที่รวบรวม หนังสือ เอกสาร วารสารสารนิพนธ์ และหนังสือพิมพ์ และวัสดุอุปกรณ์ เพื่อเป็นศูนย์กลางแหล่งวิทยาการให้นักเรียนครูอาจารย์ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โรงเรียนต้องจัดให้มีห้องสมุดโรงเรียนที่มีคุณภาพ จัดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านบรรณรักษ์รับผิดชอบ จัดระบบการให้บริการ และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของโรงเรียนเกี่ยวกับ ห้องสมุด ส่งเสริมด้านการงบประมาณ แสวงหาแหล่งทรัพยากรเพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุง ห้องสมุด ให้ขวัญกำลังใจแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ติดตามดูแลการดำเนินงานและประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดเมื่อสิ้นภาคเรียน หรือสิ้นปีการศึกษา เพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้มีคุณภาพ

จึงสรุปได้ว่า งานห้องสมุดหมายถึง การดำเนินงานเพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้ห้องสมุดของโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางในการศึกษาค้นคว้าของนักเรียน ครูอาจารย์และผู้ สนใจได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนและผู้มีความรู้ความสามารถในท้องถิ่น

1.3.6 งานนิเทศภายใน

การปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แนวทางหนึ่งที่น่าสนใจ คือ การจัดการนิเทศภายในโรงเรียน นักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษาได้ให้ความสำคัญและกล่าวถึงงานนิเทศภายในไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และ สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (2541 ข : 42) ให้ความหมายของงานนิเทศภายใน สถานศึกษา ว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือครูในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามภารกิจหลัก คือ การสอนหรือ การสร้างเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคม ให้เต็มวัยเต็มศักยภาพ โดยความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน

สังัด อุทรานันท์ (2530 : 18) ให้ความหมายของงานนิเทศภายในโรงเรียนว่า การนิเทศภายในโรงเรียน คือ กระบวนการทำงานของผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายในการพัฒนาคุณภาพการทำงานของครูและบุคลากรในโรงเรียน เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน

ปรีชาพร วงศ์บุตรโรจน์ (2535 : 260-261) ให้ความหมายการนิเทศภายในว่า หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งผลสัมฤทธิ์สูงสุดในการเรียนของนักเรียน และเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครูและเพิ่มคุณภาพของบทเรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

กู๊ด การ์เตอร์ วี (Good, 1959 : 593) ให้ความหมายของงานนิเทศการศึกษาว่า ความพยายามทั้งหลายที่ผู้นิเทศจะทำให้ครูผู้สอนและเจ้าหน้าที่ในโรงเรียนที่รับผิดชอบ มีความเป็นผู้นำในการปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพ ด้วยการกระตุ้นและส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาวิชาชีพ ให้ก้าวหน้า โดยสามารถที่จะเลือกใช้จุดประสงค์ในการสอน สื่อการสอน ระเบียบวิธีสอน และการประเมินผลให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวิชาชีพชั้นสูง

เมธี ปีลันธนานนท์ (2525 : 211) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นหน้าที่หนึ่ง ของการดำเนินงานในโรงเรียน เพื่อควบคุมและประเมินความก้าวหน้าของการปฏิบัติงาน และเพื่อความมั่นใจว่า การบริหารงานที่เป็นอยู่ได้ดำเนินการเป็นไปตามแผนการสอน

บันลือ พุกกะวัน (2535 : 2-3, 62) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นงานที่เป็นรูป กระบวนการอย่างหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้มีการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน และปรับปรุงวิธีการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้น การบริหารงานวิชาการจึงต้องให้ความสนใจให้การนิเทศการศึกษาให้เป็นประโยชน์ นับตั้งแต่จุดเริ่มต้นในการจัดกระบวนการเรียน

การสะท้อนถึงขั้นการสรุปประเมินผลและการวิเคราะห์วิจัยเพื่อปรับปรุงวิชาการในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

จากความเห็นของหน่วยงานทางการศึกษาและนักวิชาการดังกล่าว มีความเห็นสอดคล้องกันว่า งานการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นกระบวนการร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียน โดยดำเนินการเป็นขั้นตอนมีภารกิจที่สำคัญคือ การศึกษาและทำความเข้าใจถึงหลักการและวิธีการปฏิบัติ สร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครู แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายใน วางแผนเพื่อดำเนินการนิเทศภายใน จัดให้มีเครื่องมือ วัสดุ เอกสารที่จำเป็นให้พร้อมที่จะใช้อย่างเพียงพอ ดำเนินการนิเทศตามแผนและโครงการที่กำหนด เลือกใช้กิจกรรมการนิเทศที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการนิเทศ และการประเมินผลการนิเทศ

จึงสรุปได้ว่า การนิเทศภายใน หมายถึง การปฏิบัติร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน ในการช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริม เพื่อแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน

1.3.7 งานประชุมอบรมทางวิชาการ

งานประชุมอบรมทางวิชาการ เป็นงานหนึ่งในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มีนักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษาได้ให้แนวคิดไว้ กล่าวคือ

รวีวรรณ เสวตมาร (2530 : 10) กล่าวว่า การประชุมทางวิชาการ คือ การประชุม แลกเปลี่ยนความรู้ เพื่อเพิ่มพูนเทคนิคใหม่ๆ ขึ้นในสถาบันการศึกษาต่างๆ เช่น มหาวิทยาลัย วิทยาลัย หรือสถาบันอื่น ๆ เช่น ธนาคาร โรงพยาบาล สถาบันวิจัย ฯลฯ

สาโรจน์ แห่งยัง (2529 : 65) ได้อธิบายว่าการประชุมทางวิชาการ เป็นการประชุมที่เป็นลักษณะการสอนหรือให้ความรู้เฉพาะสาขาวิชา ผู้เข้าประชุมจะได้รับความรู้ใหม่ๆ เพิ่มจากความรู้เดิมที่มีอยู่ เช่น การอบรมครูเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ การดำเนินการดังกล่าวเรียกว่า การประชุมอบรม

พนัส หันนากินทร์ (2524 : 323) ให้ความเห็นว่า นอกจากการจัดให้มีการประชุม อบรมครูตามโครงการเป็นการเฉพาะแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนควรได้มีการจัดประชุมครูในโรงเรียน ดังนี้ ให้มีการประชุมครูด้านการบริหารและวิชาการ เรื่องที่ประชุมควรจัดให้ตรงตามปัญหาและความต้องการของผู้เข้าร่วมประชุม การประชุมแต่ละครั้งควรจัดระเบียบวาระเพื่อให้ครูเตรียมตัว ควรจัดประชุมนอกเวลาเรียนหรือในวันหยุดแล้วแต่จะตกลงกัน ควรเชิญวิทยากรภายนอกมาร่วมประชุมบ้างตามความจำเป็น

จากความเห็นของนักวิชาการมีความเห็นว่างานประชุมอบรมทางวิชาการ เป็นงานที่จัด

เพื่อเพิ่มพูนเทคนิคใหม่ ๆ และพัฒนาความรู้ความสามารถให้กับบุคลากรในสถานศึกษา

จึงสรุปได้ว่าการ งานการประมูมอบรมทางวิชาการ หมายถึง การดำเนินเพื่อประมูม
อบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับปัญหา การปรับปรุงและพัฒนาางานวิชาการในโรงเรียน โดยผู้มีความรู้
ความสามารถในสถานศึกษาหรือบุคคลภายนอกเป็นวิทยากรเพื่อปรับปรุงและพัฒนาางานวิชาการ
ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

2. แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

2.1 ความหมายของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น หรือแหล่งวิทยาการในชุมชนหรือแหล่งทรัพยากรในชุมชน ซึ่ง
ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Community Resources หรือ Local Resource นักการศึกษาได้ให้ความ
หมายไว้คล้ายคลึงกันกล่าวคือ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2526 : 125) ให้ความหมายว่า แหล่งเรียนรู้ในชุมชน
หมายถึง การนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ในการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด

นิพนธ์ สุขปรดี (2521 : 67) ให้ความหมาย แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นว่า หมายถึง ทุกสิ่ง
ทุกอย่างที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งครูหรือนักเรียนอาจนำมาใช้เป็นประโยชน์ทางการศึกษา

เกษณี โชติกเสถียร (2523 : 88) ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ในชุมชนไว้ว่า หมายถึง
สถานะทางภูมิศาสตร์ สภาพทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ ตลอดจนบุคคลในชุมชนที่สถาบัน
การศึกษานั้นตั้งอยู่ หรือบริเวณใกล้เคียง

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้น พบว่า หน่วยงานทางการศึกษาและนักวิชาการใช้
คำที่แตกต่างกันในการสื่อความหมายถึงแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เช่น กระทรวงศึกษาธิการ ใช้คำว่า
“แหล่งเรียนรู้ในชุมชน” นิพนธ์ สุขปรดี ใช้คำว่า “แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น” เกสนี โชติกเสถียร
ใช้คำว่า “แหล่งเรียนรู้ในชุมชน” ซึ่งถ่าดังกล่าวใน พระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542
ใช้คำว่าแหล่งเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงขอใช้คำว่า แหล่งเรียนรู้ ในท้องถิ่น แทนคำอื่นๆ ที่นักวิชาการใช้ดัง
กล่าวข้างต้น

จากความหมายของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ที่หน่วยงานทางการศึกษาและนักวิชาการได้
ให้ความหมายไว้ มีความสอดคล้องกันว่า แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น หมายถึง ทรัพยากรทุกอย่างที่มี
อยู่ในท้องถิ่นและสถานศึกษาสามารถนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนและ
การจัดการศึกษา

จึงสรุปได้ว่าแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นหมายถึง ทรัพยากรที่มีคุณค่าทุกชนิดที่มีอยู่ใน
ท้องถิ่น

2.2 ประเภทของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

หน่วยงานทางการศึกษาและนักวิชาการได้แบ่งประเภทของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นไว้ดังนี้

ดัดดา สุขปรีดี (2524 : 77) แบ่งประเภทของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นไว้ 4 ประเภท คือ

1. แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ได้แก่ โรงฝึกงาน อาคารเรียน วัสดุอุปกรณ์ ต้นไม้ใบหญ้าแบบกอง ก้อนหิน ดิน สวนครัว ครู นักเรียน คณะกรรมการโรงเรียน เป็นต้น
2. บุคคลที่โรงเรียนเชิญมาเป็นวิทยากร เช่น ชาวนา ชาวประมง ช่างไม้ พ่อค้า ข้าราชการ ตำรวจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน วิทยุสงฆ์ บัณฑิตไปรษณีย์ เป็นต้น
3. แหล่งเรียนรู้ภายในท้องถิ่นและนอกท้องถิ่น ที่โรงเรียนตั้งอยู่ เช่น สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ปูนปั้นสถาน วัตถุโบราณ สถานที่ราชการ สถาบันการศึกษา และพิพิธภัณฑ์ เป็นต้น
4. กิจกรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น ได้แก่ ผลงานด้านศิลปะ วรรณคดี สถาปัตยกรรม ประเพณีพื้นบ้าน การละเล่นพื้นเมือง เป็นต้น

ปรีชา นิพนธ์พิทยา (2525 : 258-259) ได้จัดแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นไว้ 4 ประเภท คือ

1. แหล่งเรียนรู้ทางบุคคล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ชำนาญพิเศษที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะ เช่น ช่างแกะสลัก ช่างเครื่องดนตรี ช่างปั้น ฯลฯ รวมทั้ง ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการ เป็นต้น
2. แหล่งเรียนรู้ทางทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ สภาพภูมิศาสตร์ ภูเขา พืช สัตว์ป่า ลักษณะของหิน ดิน น้ำ แร่ สิ่งที่มีค่าของชุมชนในท้องถิ่น เป็นต้น
3. แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม ได้แก่ ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ประเพณีท้องถิ่น เช่น บุญบั้งไฟ การทำขวัญ แต่งงาน งานบวช เป็นต้น
4. แหล่งเรียนรู้ทางสังคม ได้แก่ อาชีพต่างๆ ของประชาชน เช่น พ่อค้า ชาวไร่ ชาวนา ชาวสวน การศึกษานอกสถานที่ ในแหล่งต่างๆ เช่น โรงงานต่าง สถานที่ราชการ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2526 : 149) ได้แบ่งประเภทของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. แหล่งเรียนรู้ทางบุคคล
2. แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ
3. แหล่งเรียนรู้ทางวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น
4. แหล่งเรียนรู้ทางสังคม

พรชัย ภาพันธ์ (2543 : 19) กล่าวว่าแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมี 3 ประเภท คือ

1. ภูมิปัญญา (Wisdom) ชุมชนดั้งเดิมที่ปลูกฝังมาเป็นเวลานานจะสั่งสมสิ่งที่เรียกว่า ภูมิปัญญาของกลุ่มอันอาจเรียกรวมกันว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) ภูมิปัญญาท้องถิ่น สะสมมาจากประสบการณ์ เชื่อมโยงบูรณาการกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ปลูกฝังให้คนเคารพ ธรรมชาติเพราะเมื่อใดคนเคารพก็จะไม่ทำลาย อีกทั้งยังให้เคารพผู้มีอาวุโสเพราะมีประสบการณ์

2. ปราชญ์ชาวบ้าน คือบุคคลที่นักวิชาการหรือผู้สนใจไปมาหาสู่เพื่อสนทนาศึกษา ความหรือแลกเปลี่ยนความรู้ สามารถเชื่อมโยงคุณค่าของอดีตกับปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม

3. แหล่งวิชาการในท้องถิ่น คือที่จะทำให้ให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ ประกอบด้วย สถาบันครอบครัว ชุมชน วัดหรือสถาบันทางศาสนา ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน สถานีอนามัย สถาบันบริการด้านสุขภาพ ศูนย์การศึกษา กองทัพ องค์การภาครัฐ หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การภาคธุรกิจและเอกชน

จากการศึกษาเอกสารพบว่า หน่วยงานทางการศึกษาและนักวิชาการ ได้จัดประเภท แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นไว้คล้ายกันและสอดคล้องกับการจัดประเภทแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของ กระทรวงศึกษาธิการ กล่าวคือ แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นประกอบด้วย แหล่งเรียนรู้ด้านบุคคล แหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ด้านวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้นและแหล่งเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ด้าน สังคม

จึงสรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมี 4 ประเภท คือ

1. แหล่งเรียนรู้ด้านบุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะในวิชาการ ต่าง ๆ ในท้องถิ่น เช่น ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น คณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล ครู – อาจารย์ ผู้ปกครองนักเรียน เจ้าของสถานประกอบการ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำทางศาสนา และศิษย์เก่า ซึ่งสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ ของบุคคลทั่วไป

2. แหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ที่มีอยู่ใน ท้องถิ่น เช่น แหล่งน้ำธรรมชาติ ป่าไม้ ดิน ไม้ หิน แร่ สัตว์ต่าง ๆ ซึ่งสามารถเป็น แหล่งเรียนรู้ของบุคคลทั่วไป

3. แหล่งเรียนรู้ด้านวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น หมายถึง วัตถุและสถานที่ต่างๆในท้องถิ่นที่ เป็นผลงานการสร้างของมนุษย์ เช่น พิพิธภัณฑ์ ปูนียสถาน ศาสนสถาน ห้องสมุดประชาชน ศูนย์วัฒนธรรม สถานศึกษา สถานที่ราชการ สถานประกอบการ และโสตทัศนูปกรณ์ ซึ่ง สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ของบุคคลทั่วไป

4. แหล่งเรียนรู้ด้านสังคม ได้แก่ สิ่งที่สังคมสร้างสรรค์ขึ้นและดำรงอยู่ในสังคม เช่น กิจกรรมวันสำคัญ ความเป็นอยู่ของประชาชน ประเพณีและวัฒนธรรม ของท้องถิ่น ซึ่งสามารถ

เป็นแหล่งเรียนรู้ของบุคคลทั่วไป

2.3. ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ราชกิจจานุเบกษา, 2542 : 16, 21) พ.ศ. 2542 ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นอย่างมากและกำหนดให้สถานศึกษาได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นในการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียน ดังเช่นในมาตรา 40 ระบุว่า “ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาของแต่ละสถานศึกษาเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา...” และมาตรา 57 ระบุว่า “ให้หน่วยงานทางการศึกษา ระดมทรัพยากรบุคคลทุกกลุ่มในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยนำประสบการณ์ ความรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และยกย่องเชิดชู ผู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา”

กองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 : 11, 27 – 28) กล่าวว่า ประกาศระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษา พ.ศ. 2543 ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ว่า ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทหน้าที่ กำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาของสถานศึกษา ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น กำกับ และติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปและวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิชาการของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน

ชูศรี สนิทประชากร (2525 : 275-276, 302) ให้ความเห็นว่ ในท้องถิ่นมีบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ การประกอบอาชีพต่างๆ กัน บุคคลเหล่านี้อาจช่วยให้ความรู้แก่นักเรียนได้ตามความสามารถของเขา และกล่าวถึงแหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติในท้องถิ่นว่า ทำให้เกิดความรู้สึกชื่นและเพลิดเพลิน นักเรียนจะได้ศึกษาธรรมชาติของพืชและสัตว์ ตลอดจนทรัพยากรอื่นๆ เมื่อได้ชมจะเกิดความรู้ ความเข้าใจและจดจำไปได้นาน เพราะนักเรียนได้พบประสบการณ์ตรง

และจะช่วยให้นักเรียนได้รู้จักสวงนทรัพยากรธรรมชาติ ส่วนแหล่งรู้ด้านสังคมเป็นแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนจะต้องศึกษาและเรียนรู้ความเป็นอยู่ของสังคมให้ต้องแท้เพื่อจะได้ปรับปรุงตนเองให้อยู่ในชุมชนได้อย่างมีความสุข นักเรียนจะต้องศึกษากระบวนการสังคมให้รู้ว่าสังคมนั้นมีระเบียบแบบแผนการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างไร แล้วศึกษาปัญหาของสังคม วิธีแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นด้วยตัวเอง เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและรู้แจ้งเห็นจริงในความต้องการของสังคมที่นักเรียนอาศัยอยู่

วิชัย ราชบุรีศิริ (2524 : 54) กล่าวว่า แหล่งความรู้ด้านบุคคลในแต่ละท้องถิ่นนั้นมักจะประกอบด้วยบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ความถนัดพิเศษในวิชาการต่าง ๆ การอาชีพ ศาสนา การปกครอง การสาธารณสุข ฯลฯ ซึ่งควรควรพิจารณาเชิญคนเหล่านั้นมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียน

อุทัย บุญประเสริฐ (2539 : 156-157) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ด้านบุคคล แหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ด้านวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้นโรงเรียนสามารถนำแหล่งเรียนรู้เหล่านั้นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาของคนได้ โดยใช้ในการจัดกิจกรรมทั้งภายในและนอกโรงเรียนและการจัดกิจกรรมร่วมกับท้องถิ่น

นฤมล คันธสุรเศรษฐ์ (2533 : 18) ให้ความเห็นว่า แหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติเป็นสิ่งที่จำเป็น ในการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตทั้งสิ้น ทั้งยังอำนวยความสะดวก ความสบาย เป็นเส้นทางคมนาคม เป็นบ่อเกิดของพลังเพื่อใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ นอกจากนี้แล้วยังให้ความเพลิดเพลิน

ปรีชา นิพนธ์พิทยา (2525 : 258) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติ ช่วยสร้างเสริมประสบการณ์ และให้ความรู้แก่ผู้เรียนในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

โอดเซน (Olsen. 1960 : 73) กล่าวว่า สถานศึกษาควรใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อให้นักเรียนและวิธีสอนสอดคล้องกับความเป็นจริงของสังคม

หรรษ์ กาพันธ์ (2543 : 19) กล่าวว่า การพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาไทยบนฐานของชุมชน เน้นกิจกรรมชุมชนเป็นสื่อเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอาศัยทรัพยากรในชุมชนจัดการศึกษา ชุมชนจึงมีส่วนร่วมทั้งโรงเรียนตั้งแต่การกำหนดนโยบาย กำหนดหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนตลอดจนการติดตามและประเมินผลและการพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาไทยบนฐานของโรงเรียน เป็นการนำเนื้อหาและวิธีสอนแบบภูมิปัญญาไทยมาสอนในโรงเรียน โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดแทรกเข้าสู่เนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแต่ละระดับ การเรียนแบบนี้ต้องสำรวจความต้องการและศักยภาพในการเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาด้านเนื้อหา ผู้สอนและผลกระทบต่อชุมชนด้วยชุมชน แหล่งทรัพยากรเพื่อการศึกษาในโรงเรียนทรัพยากรอันสำคัญของชาติและท้องถิ่นก็คือความรู้และประสบการณ์ที่ผู้คนในชุมชน ได้เก็บสั่งสมถ่ายทอดและอนุรักษ์สืบต่อกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน สิ่งเหล่านี้คือต้นทุนทางวัฒนธรรมที่โรงเรียน

สามารถใช้ให้เป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษา

จากการศึกษาเอกสารพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และคำกล่าวของหน่วยงานทางการศึกษาและนักวิชาการ พบว่า แหล่งเรียนรู้ด้านบุคลากรมีความสำคัญ ในการร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพิจารณากำหนดนโยบาย แผนพัฒนาโรงเรียน ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการของโรงเรียน ให้ความเห็นชอบการจัดทำสาระหลักสูตร เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ กำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน ส่งเสริมการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น การเป็นที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการเพื่อกำหนดการและปฏิบัติงานต่าง ๆ ของโรงเรียน การถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์และทักษะให้กับบุคลากรของโรงเรียน ส่วนแหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติแหล่งเรียนรู้ด้านวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น และแหล่งเรียนรู้ด้านสังคม เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ให้ครูและ นักเรียนได้ศึกษาและนำมาเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

จึงสรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาโดยเป็นแหล่งที่สถานศึกษาสามารถนำมาเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานและการจัดการเรียนรู้ให้กับครูและนักเรียน

2.4 วิธีการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ

หน่วยงานทางการศึกษาและนักวิชาการ ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการหลายรูปแบบ กล่าวคือ

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 28-29) ได้ศึกษาวิธีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การเรียนการสอนและสรุปว่า วิธีการที่โรงเรียนปฏิบัติ คือ เชิญผู้รู้ในท้องถิ่นมาร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และนำสิ่งที่ป็นองค์ความรู้ในท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอน

ประอม แสงสว่าง (2525 : 127) ได้นำเสนอรูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์กับโรงเรียนไว้ 2 วิธี คือ

1. พาสถานศึกษาไปหาท้องถิ่น โดยวิธีการดังนี้

- 1.1 การท่องเที่ยวหาความรู้
- 1.2 การสำรวจ
- 1.3 การไปพักแรม
- 1.4 การไปสัมภาษณ์
- 1.5 การขยายการศึกษาไปยังท้องถิ่น
- 1.6 การให้ความร่วมมือกับกิจกรรมทางสังคม

- 1.7 การให้ประสบการณ์ในการทำงาน
2. พาท้องถิ่นเข้ามาในโรงเรียน มีวิธีการจัดหาหรือนำมาโดยทางต่าง ๆ ดังนี้
 - 2.1 ข่าวสารวัสดุพิมพ์
 - 2.2 โสตทัศนศึกษา
 - 2.3 บุคคลที่เป็นวิทยากร

ปรีชา นิพนธ์พิทยา (2525 : 256-257) ได้กล่าวถึง การใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นไว้ 2 รูปแบบ คือ

1. การนำท้องถิ่นมาสู่โรงเรียน มีวิธีการดังนี้
 - 1.1 เชิญบุคคลมาเป็นวิทยากรในโรงเรียนตามความสามารถพิเศษ
 - 1.2 แต่งตั้งกรรมการดำเนินการ มีผู้ปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ
 - 1.3 นำเอกสารและสิ่งพิมพ์ของชุมชนมาเผยแพร่ในโรงเรียน
 - 1.4 การร่วมกิจกรรมพิเศษของโรงเรียน
 - 1.5 จัดตั้งสมาคมครูผู้ปกครอง
2. การนำโรงเรียนสู่ท้องถิ่น มีวิธีการดังนี้
 - 2.1 จัดศูนย์สนใจอาชีพขึ้นในโรงเรียนเพื่อบริการท้องถิ่น
 - 2.2 ครูออกไปเยี่ยมชุมชน ศึกษาสำรวจชุมชนหรือท้องถิ่นแล้วหาแนวทางนำ ข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงการเรียนการสอน
 - 2.3. ให้ความร่วมมือช่วยเหลือ พัฒนาชุมชนตามความสามารถ เข้าร่วมกิจกรรมและ ประเพณีท้องถิ่น
 - 2.4. ร่วมในพิธีกรรมพิเศษ ตามประเพณีชุมชน เช่น งานสงกรานต์ งานเข้าพรรษา งานกฐินผ้าป่า
 - 2.5. จัดทัศนศึกษา เยี่ยมชมโรงงานอุตสาหกรรม การทำไร่ ทำนา ทำสวน และการประกอบอาชีพต่าง ๆ ในท้องถิ่น

นิพนธ์ สุขปรีดี (2521 : 82) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่นำมาใช้ประโยชน์ทางการศึกษา ได้แก่ การเชิญบุคคลภายนอกโรงเรียนเป็นวิทยากร

สุวัฒน์ มุทธเมธา (2524 : 75) ได้กล่าวถึงการนำแหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติในท้องถิ่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาไว้ ดังนี้

1. นำสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นเข้ามาในห้องเรียน
2. ครูหรือนักเรียนออกไปศึกษานอกสถานที่
3. ให้นักเรียนทำกิจกรรมเพื่อเสริมความรู้

จิเรก แจ่มสุริยา (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพการใช้ทรัพยากรในชุมชน ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สุราษฎร์ธานีใช้ทรัพยากรในชุมชน มีลักษณะการใช้ได้แก่ ขอคำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะ การ ศึกษาออกสถานที่ การมอบหมายให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า และการให้นักเรียนไปร่วมกิจกรรม

จากคำกล่าวของหน่วยงานทางการศึกษาและนักวิชาการมีความสอดคล้องกันว่าการนำ แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ประกอบด้วย 2 แนวทางคือ การนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเข้ามาในโรงเรียนและการนำโรงเรียนออกไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ใน ท้องถิ่น

จึงสรุปได้ว่า โรงเรียนมีวิธีการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในโรงเรียน 2 วิธี คือ

1. นำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเข้ามาในโรงเรียน เช่น การเชิญบุคคลภายนอกโรงเรียน เป็นวิทยากรในโรงเรียนตามความสามารถพิเศษ แต่งตั้งเป็นคณะกรรมการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ นำเอกสารและสิ่งพิมพ์ของท้องถิ่นมาเผยแพร่ในสถานศึกษา เชิญร่วมกิจกรรมพิเศษของโรงเรียน

2. นำบุคคลในโรงเรียนออกไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เช่น ครูนำนักเรียน ออกไปศึกษานอกสถานที่ ศึกษาสำรวจท้องถิ่น ร่วมในกิจกรรมพิเศษตามประเภทท้องถิ่น

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและวิธีการนำแหล่ง เรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของหน่วยงานทางการศึกษาและนักวิชาการ ดังที่กล่าวมา สรุปเป็นข้อหาข้อหาของประเด็นการวิจัยเกี่ยวกับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น มาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นตัวแปรตามสำหรับการวิจัยได้ดังนี้

1. งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ โรงเรียนนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ใน ด้าน เป็นคณะกรรมการ กำกับและส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำและพัฒนาหลักสูตร ให้คำ ปรึกษาเสนอแนะแนวทางในการบริหารและพัฒนาหลักสูตร ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลัก สูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

2. งานการเรียนการสอน โรงเรียนนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ เป็นคณะกรรมการ ในด้านการกำกับและส่งเสริมสนับสนุน มีส่วนร่วมในการบริหาร เป็นวิทยากร เป็นแหล่งเรียนรู้ ให้กับครูและนักเรียน

3. งานวัสดุหลักสูตรและสื่อประกอบการสอน โรงเรียนนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมา ใช้ ในด้านการเป็นคณะกรรมการ กำกับและส่งเสริมสนับสนุนเสนอแนะทางและมีส่วนร่วมใน การบริหารและเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับครูและนักเรียน

4. งานวัดและประเมินผล โรงเรียนนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ ในด้านเป็น

คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมสนับสนุนเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหาร ติดตาม และประเมินผลการเรียนรู้

5. งานห้องสมุด โรงเรียนนำแหล่งความรู้ในท้องถิ่นมาใช้ ในด้านเป็นคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมสนับสนุน การให้ข้อเสนอแนะแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหาร การแสวงหาทรัพยากรภายนอกเพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาห้องสมุดและเป็นวิทยากรบรรยายกิจกรรมต่าง ๆ ของห้องสมุด

6. งานนิเทศภายใน โรงเรียนนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในด้านเป็นคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมสนับสนุน การให้ข้อเสนอแนะแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารงาน

7. งานประชุมอบรมทางวิชาการ โรงเรียนนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ ในด้านเป็นคณะกรรมการ กำกับและส่งเสริมสนับสนุน เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหาร เป็นวิทยากรในการอบรมให้ความรู้ และใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับครูและนักเรียน

ตาราง 1 ขอบข่ายเนื้อหาของประเด็นการวิจัยเกี่ยวกับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นใช้ในการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นตัวแปรตามสำหรับการวิจัยครั้งนี้

แหล่งเรียนรู้ ในท้องถิ่น	งานวิชาการ						
	งานหลักสูตรและการนำ หลักสูตรไปใช้	งานการเรียนการสอน	งานวัสดุหลักสูตรและ สื่อประกอบการสอน	งานวัดและประเมินผล	งานห้องสมุด	งานนิเทศภายใน	งานประชุมอบรมทาง วิชาการ
แหล่งเรียนรู้ด้านบุคคล	/	/	/	/	/	/	/
แหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติ	/	/	/	/	/	/	/
แหล่งเรียนรู้ด้านวัตถุ	/	/	/	/	/	/	/
แหล่งเรียนรู้ด้านสังคม	/	/	/	/	/	/	/

3. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ยังไม่พบว่ามีหน่วยงานทางการศึกษานักวิชาการ และงานวิจัย ได้ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรหรือกำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ดังนั้นการกำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยหรือตัวแปรในการบริหารงานและแนวคิด ข้อเสนอแนะ ปัญหาอุปสรรคในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของหน่วยงานทางการศึกษา นักวิชาการและงานวิจัยทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องเพื่อสกัดสรรตัวแปรเป็นกรอบในการศึกษาแปรคัดสรรที่มีความสัมพันธ์กับการในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ โดยผู้วิจัยแยกศึกษาเอกสารเป็น 3 ส่วน คือ

1. แนวคิด หลักการ เกี่ยวกับตัวแปรในการบริหารโรงเรียน
2. แนวคิด หลักการ ในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ
3. บทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงาน

วิชาการ

3.1 แนวคิด หลักการ เกี่ยวกับตัวแปรในการบริหารโรงเรียน

รีดเดอร์ (Reeder, 1971 : 4) นักสังคมวิทยา ได้นำทฤษฎีเกี่ยวกับจิตวิทยาสังคม (Social Psychology) และทฤษฎีการกระทำทางสังคม (Theory of Social Action) กล่าวว่า การกระทำในเรื่องใดของมนุษย์ ขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยดึงดูด (Pull factors) ประกอบด้วย
 - 1.1. เป้าประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย (Goals)
 - 1.2. ความเชื่อ (Belief orientation)
 - 1.3. มาตรฐานค่านิยม (Value standards)
 - 1.4. นิสัยและขนบธรรมเนียมประเพณี (Habits and customs)
2. ปัจจัยผลักดัน (Push factors) ประกอบด้วย
 - 2.1. ความคาดหวัง (Expectations)
 - 2.2. ข้อผูกพัน (Commitments)
 - 2.3. แรงเสริม (Forces)
3. ปัจจัยสนับสนุน (Able factors) ประกอบด้วย
 - 3.1. โอกาส (Opportunity)
 - 3.2. ความสามารถ (Ability)

3.3. การสนับสนุน (Support)

วอลซ์ (Walsh, 1999 : 234-235) กล่าวว่า ความร่วมมือของบุคคลในการพัฒนาการศึกษา มีเป้าหมายเพื่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนก้าวไปสู่อนาคตด้วยการมีความรู้ความสามารถ สิ่งต่าง ๆ ที่มีความสำคัญ ที่จะทำให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาเกิดความสำเร็จสูงสุด คือ บุคคลจะต้องมองเห็นถึงสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์ของการศึกษา ต้องมีความเข้าใจถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จทางการศึกษา ต้องมีวิสัยทัศน์ที่สามารถพัฒนาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมาย

วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา (2534 : 36) ให้ความเห็นว่า แนวคิดในการเปลี่ยนแปลงการทำงานของคนที่สามารถชักนำการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างได้ผล คือ ทฤษฎีเชิงความคิดทางสังคม (Social cognitive theory) ซึ่งทฤษฎีนี้มีข้อสมมุติพื้นฐานที่สำคัญในเรื่องการตัดสินใจที่จะแสดงพฤติกรรมของคนขึ้นอยู่กับว่า

1. สิ่งนั้นมีความสำคัญต่อเขาหรือไม่
2. เขามองว่าเขามีความสามารถที่จะแสดงพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดหรือไม่
3. เมื่อเขาแสดงพฤติกรรมนั้นแล้ว เขาเชื่อว่าเขาจะได้รับผลตอบแทนอย่างไร

กมล ภูประเสริฐ (2537 : 61) กล่าวว่า ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ส่งผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของการประถมศึกษาและการพัฒนาเพื่อหาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ ตัวแปรที่ควรแก่การสนใจ แล้วใช้แนวคิดเกี่ยวกับระบบการศึกษามาเป็นแนวทางการจัดกลุ่ม องค์ประกอบและตัวแปรย่อย องค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลต่อกัน กล่าวคือ มองผลผลิตเป็นคุณภาพการจัดการศึกษา กระบวนการเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพ และปัจจัยทรัพยากรเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการ องค์ประกอบด้านปัจจัย โดยทั่วไปได้แก่ ครู ผู้บริหาร นักเรียน หลักสูตร และทรัพยากรอื่น ๆ เช่น งบประมาณ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และ สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (2541 ก : 7-8) กล่าวว่า ปัจจัยที่สำคัญมี 4 ประการ คือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ

สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 2) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลโรงเรียนดีเด่น สังกัดกรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและสำนักงานการศึกษาเอกชน กำหนดปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน รวม 5 ด้าน คือ

1. ด้านโรงเรียนและสถานศึกษา
2. ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา
3. ด้านการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้

4. ด้านระบบและวิธีการบริหาร

5. ด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียนและชุมชน

จากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด หลักการของหน่วยงานทางการศึกษาและ นักวิชาการพบว่า มีตัวแปรที่สำคัญในการบริหารการโรงเรียน คือ

1. ที่บุคคลจะกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งขึ้นอยู่กับว่าสิ่งนั้นมีความสำคัญต่อเขาหรือไม่ เขามีความเชื่อต่อการกระทำนั้นอย่างไรและมีปัจจัยใดที่ช่วยสนับสนุนให้การกระทำนั้นประสบความสำเร็จ

2. ปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นในการบริหารโรงเรียน คือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ ซึ่งปัจจัยที่เป็นทรัพยากรได้แก่ คนเงิน วัสดุอุปกรณ์จะส่งผลต่อการบริหารจัดการ และปัจจัยการบริหารจัดการจะส่งผลต่อความสำเร็จและคุณภาพของงาน

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน คือ สภาพทั่วไปของโรงเรียน ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ครูและบุคลากร หลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน และระบบวิธีการบริหาร

จึงสรุปได้ว่า การบริหารงานของโรงเรียนจะสำเร็จอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ โรงเรียนจะต้องมีความพร้อมด้านปัจจัยพื้นฐาน คือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ ปัจจัยพื้นฐานที่มีความสำคัญมากคือ คน ซึ่งได้แก่ผู้บริหารและครูโดยมีความเชื่อ แรงจูงใจ และการได้รับการสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้อง เป็นปัจจัยให้ปฏิบัติงานต่างๆของโรงเรียนให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

3.2 แนวคิด หลักการ ในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 39) กล่าวว่า ในการจัดการเรียนการสอน สามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยในการจัดการเรียนการสอนได้ และสามารถปรับเนื้อหากิจกรรมในหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และท้องถิ่น จึงเสนอแนวทางนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. ความสนใจของผู้สอนกับผู้รู้ในท้องถิ่น ความสำคัญอยู่ที่ผู้สอนมีความสนใจต่อท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะได้นำผู้รู้ในท้องถิ่นมาร่วมในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนต้องลงไปสัมผัสกับผู้รู้ในท้องถิ่น เพื่อทราบความรู้ ความคิดและประสบการณ์ของผู้รู้ในท้องถิ่น เพื่อให้เห็นความแตกต่างของผู้รู้เพื่อนำมาปรับสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความเป็นไปได้ของท้องถิ่น และความสามารถของผู้เรียน

2. ความสนใจของผู้เรียนกับผู้รู้ในท้องถิ่น เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถเข้าสู่เนื้อหาของหลักสูตรด้วยความสนใจ โดยมีผู้รู้ในท้องถิ่นเป็นผู้ให้คำปรึกษาและให้ข้อมูล

3. ผู้รู้ในท้องถิ่นกับผู้สอนและใช้เนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนอย่างไร ผู้สอนและผู้รู้จะต้องร่วมมือกันหลายฝ่าย ต้องรู้สภาพในท้องถิ่น ประสานงานกับผู้รู้ การจัดกระบวนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้พบผู้รู้ เพื่อช่วยอธิบายเนื้อหาให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ผู้รู้ต้องสร้างบรรยากาศ ให้น่าสนใจกับการเรียนที่สุดสำหรับผู้ประเมินต้องอาศัยผู้รู้ในท้องถิ่นเป็นผู้ประเมินด้วยเพื่อให้ผู้เรียนจะได้เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ เป็นการเพิ่มบทบาทด้านความรู้สึที่ดีต่อเนื้อหา บ่งบอกถึงผู้รู้ที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาในทางที่ดีของท้องถิ่นตนเอง

ไลออนส์ โรบินส์ และสมิธ (Lyons, Robbins and Smith. 1983 : 7-12) ได้ศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง พบว่า ปัจจัยสำคัญเบื้องต้น มี 2 ประการ คือ มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้านกับโรงเรียน และมีการวางแผนที่ดี

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 37-38) ได้ให้แนวคิดในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้าสู่การเรียนการสอนโดยสรุปจากแนวคิดของผู้บริหารโรงเรียน ในการประชุมสัมมนาที่กรมวิชาการ ปี 2540 มีประเด็นสำคัญ คือ

1 แนวคิดในการนำชุมชน ผู้ปกครอง ผู้นำท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

1.1 เปิดโอกาสให้ชุมชนและบุคลากรในโรงเรียน มีส่วนร่วมในการสำรวจข้อมูลหรืออาจแต่งตั้งเป็นคณะทำงาน

1.2 นำข้อมูลเสนอต่อผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชน กรรมการโรงเรียนและบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน

1.3 ใช้วิธีการและเทคนิคที่หลากหลายตามสภาพท้องถิ่น ในการดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น จัดประชุม พาคณะครูเยี่ยมบ้านนักเรียน จัดกิจกรรมให้ครูมีความสัมพันธ์กับชุมชน เช่น งานวันแม่ วันพบปะผู้ปกครองก่อนเปิดภาคเรียน

2. แนวทางในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาเสริมสร้างการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมและท้องถิ่น

2.1 สำรวจข้อมูลพื้นฐานของชุมชนทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.2 สำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นแล้วจัดทำทำเนียบ

2.3 ศึกษาหลักสูตร เป้าหมายการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น

2.4 นำข้อมูลพื้นฐานของชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์เมื่อพบปัญหาหรือแนวทางในการพัฒนา และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ให้ตรงกับปัญหา

และความต้องการของชุมชน

2.5 พิจารณาคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อนำมาใช้ในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม ปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2.6 การนำท้องถิ่นเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาผู้บริหารควรสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กระตุ้นให้ครูสนใจ เอาใจใส่ ศึกษาทำความเข้าใจชุมชน ทำชุมชนให้เป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษา มีบทบาทในการนำโรงเรียนเข้าสู่ชุมชน และนำชุมชนเข้าสู่โรงเรียน เป็นผู้นำหรือมีบทบาทในการปรับปรุงหลักสูตรของโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2538 : 10, 14, 19) ได้สรุปรายงานผลการวิจัยเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นกับกระบวนการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเกี่ยวกับการสนับสนุนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนว่า ผู้บริหารให้การสนับสนุนเรื่องต่อไปนี้

1. เชิญวิทยากรในท้องถิ่นมาบรรยายให้ความรู้กับครูและนักเรียน
 2. ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างครูกับประชาชนในท้องถิ่น
 3. สนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่
 4. แนะนำให้ครูผู้สอนนำความรู้และประสบการณ์ของชาวบ้านสอดแทรกในการสอน
- กลุ่มวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ
5. พานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่
 6. แนะนำให้ครูผู้สอน ศึกษาหาความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น แล้วนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

7. ส่งเสริมการสำรวจแหล่งความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น
8. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมในวันสำคัญ
9. เชิญวิทยากรในท้องถิ่นมาร่วมวางแผนกับครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
10. ปรับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น

นอกจากนี้กองวิจัยทางการศึกษาดมวิชาการยังได้สรุปข้อเสนอแนะของศึกษานิเทศก์ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ในส่วนของโรงเรียนดังนี้

1. ประกาศเกียรติคุณและเผยแพร่ผลงานของบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในท้องถิ่น และประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

2. สำรวจ รวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และจัดทำเอกสารเผยแพร่
3. ประสานงานและให้ความร่วมมือกับชุมชนในท้องถิ่นจัดประชุมชี้แจงให้ผู้สอนเห็นความสำคัญและคุณค่าของการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน
4. กำหนดนโยบายที่ชัดเจน ให้โรงเรียนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้
5. จัดแนวปฏิบัติหรือคู่มือในการนำไปใช้
6. ส่งเสริมการนำไปใช้อย่างจริงจัง

สุรินทร์ กิจนิตยชีวี (2528 : 194) กล่าวถึงสภาพปัญหาที่เกิดจากการที่โรงเรียนดำเนินงานร่วมกับชุมชนว่ามาจากสาเหตุหนึ่งคือ ครูและภารโรงส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจว่าทำไมโรงเรียนจึงต้องเข้าปฏิบัติงานร่วมกับชุมชนและสภาพปัญหาที่เกิดจากการที่โรงเรียนดำเนินงานร่วมกับชุมชนว่าสาเหตุหนึ่ง คือ หลักสูตรการศึกษาเป็นตัวกำหนดการปฏิบัติงานของครูและนักเรียน ทำให้มีข้อจำกัดในการบุกเบิกงานพัฒนา

อรุณี หรดาล (2536 : 72) ได้สรุปสาเหตุที่ทำให้ผู้ปกครองไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ว่าเกิดจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. ผู้ปกครอง เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันค่อนข้างรัดตัว ผู้ปกครองจำเป็นต้องออกทำงานนอกบ้านทั้งสองคน จึงไม่มีเวลาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน
2. ผู้บริหารโรงเรียน เนื่องจากผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญในการกำหนดนโยบายและวางแผนการดำเนินงานต่าง ๆ ในโรงเรียน ดังนั้นถ้าผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาและไม่ให้การสนับสนุน โอกาสที่ผู้ปกครองจะได้เข้ามามีส่วนร่วมด้วยคงเป็นไปได้ยาก
3. ครู เนื่องจากครูไม่สนใจในบทบาทของตนเมื่อผู้ปกครองเข้ามาร่วมงานด้วย เกรงว่าจะเกิดปัญหาเนื่องจากแนวความคิดในการดูแลเด็กไม่เหมือนกันและผู้ปกครองไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการสอนเด็กมาก่อน

จากแนวคิด หลักการ ของหน่วยงานทางการศึกษาและนักวิชาการ เกี่ยวกับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ พบว่าหน่วยงานทางการศึกษาและนักวิชาการมีแนวคิดไปในแนวทางเดียวกัน จึงสรุปได้ว่า การนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ สถานศึกษาควรให้การสนับสนุนด้วยวิธีการต่าง ๆ สร้างความรู้ความเข้าใจในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นแก่คณะครู สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน ศึกษาความต้องการของท้องถิ่น สำรวจแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นและเผยแพร่แก่คณะครู พิจารณาคัดเลือกแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานและบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนควรให้ความสำคัญต่อ

แหล่งเรียนรู้

3.3 บทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ

พจนี เทียมศักดิ์ (2543 : 62-63) กล่าวว่า ผู้มีบทบาทต่อการมีปฏิสัมพันธ์ของการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารและครูมีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน ทำให้มีผลดีต่อการเกิดปฏิสัมพันธ์ของการเรียนรู้ของชุมชนกับโรงเรียน เพราะผู้บริหารและครูคือบุคคลสำคัญที่ชักจูงให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมประเพณี ค่านิยมค่านิยมและให้เกียรติในศักยภาพส่วนบุคคลของกันและกัน ผู้บริหารและครูผลักดันให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน โรงเรียนและชุมชนประจักษ์ร่วมกัน และครูแสดงท่าทางที่เป็นมิตรต่อผู้เข้ามามีส่วนร่วม

สุวัฒน์ มุททเมธา (2524 : 56) กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนไว้ดังนี้

1. ผู้บริหารต้องตระหนักในความสัมพันธ์ของชุมชน ที่จะต้องสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับโรงเรียน ในฐานะเป็นถิ่นที่อยู่อาศัย เป็นที่พำนัก และเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขของทุกคน

2. ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลสำคัญในการที่จะกระตุ้นให้ครูและบุคลากรสนใจเอาใจใส่ในการทำการศึกษาค้นคว้าความเข้าใจชุมชน ทำชุมชนให้เป็นประโยชน์ในการศึกษา

3. ผู้บริหารต้องทำตนให้ชุมชนยอมรับนับถือในความรู้ความสามารถในการปฏิบัติตนทั้งด้านคุณธรรม ศีลธรรม วัฒนธรรม และการดำรงชีวิต

4. ผู้บริหารจะต้องทำตนให้สามารถติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างดี เข้าพบได้สะดวก ผู้บริหารโรงเรียน มีบทบาทและหน้าที่อย่างสำคัญในการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียน บุคคล หน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ ของชุมชน

5. ผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญในการกำหนดนโยบาย สนับสนุนครู อาจารย์และเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ใช้ชุมชนให้เป็นประโยชน์ในการศึกษา ผู้บริหารที่ใจแคบ จะไม่เห็นความสำคัญของชุมชน ความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและการใช้ประโยชน์จากชุมชน ซึ่งบุคคลต่าง ๆ ของโรงเรียนก็จะไม่สามารถใช้ชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษารวมทั้งได้ผลดี

วิไล ตั้งจิตสมคิด (2538 : 87-88) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา คือ

1. กำหนดนโยบายและโครงการต่าง ๆ ให้สัมพันธ์สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ นโยบายของรัฐ แผนพัฒนาจังหวัด และแผนอื่นใดที่เกี่ยวข้อง ซึ่งโรงเรียนเห็น

ว่ามีประโยชน์และจำเป็นในการที่จะนำมาพิจารณาในการกำหนดแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน

2. กำหนดแผนปฏิบัติงานและโครงการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามกฎหมายและแผนปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ต้องปฏิบัติ

3. กำหนดแผนปฏิบัติงานโดยพิจารณาถึงบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบของโรงเรียน และหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ที่รับผิดชอบในชุมชนนั้นด้วย

4. กำหนดแผนปฏิบัติงานให้สัมพันธ์สอดคล้องกับปัญหา ความต้องการและทรัพยากรของชุมชนนั้น ๆ โรงเรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนดีพอ จึงสามารถใช้ทรัพยากรของชุมชนให้เป็นประโยชน์ได้เต็มที่

5. ในการทำแผนปฏิบัติงาน โรงเรียนต้องพิจารณาถึงความร่วมมือและการต่อเนื่องของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้วย

6. เปิดโอกาสให้ผู้มีความรู้ ความสามารถในท้องถิ่นมาร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นในการทำแผน ก็จะได้ประโยชน์ยิ่งขึ้น ทั้งในด้านความถูกต้องเหมาะสมของแผนปฏิบัติงานและความร่วมมือในการปฏิบัติตามแผนต่อไป

พิสมัย ถิระแก้ว (2543 :127-128) กล่าวว่า ผู้บริหารควรที่จะได้พิจารณาวางแผนทางในการใช้แหล่งเรียนรู้ ดังนี้

1. สำรวจแหล่งเรียนรู้ จัดสำรวจแหล่งเรียนรู้แต่ละประเภทได้แก่ แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน ในท้องถิ่นและนอกท้องถิ่น โดยบันทึกข้อมูลที่สำคัญของแหล่งเรียนรู้นั้น ๆ ไว้อย่างครบถ้วน

2. จัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ เมื่อได้ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ ซึ่งอาจแบ่งตามประเภทหรือแบ่งตามลักษณะเพื่อความสะดวกในการนำมาใช้ประโยชน์ ส่งเสริมประสบการณ์และความรู้ให้แก่นักเรียน

3. ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้ใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ประกอบกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อาจจัดนิทรรศการแนะนำแหล่งเรียนรู้หรือจัดทำเอกสารแจกเผยแพร่แก่ครูในโรงเรียนเพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

4. ปรับปรุงทะเบียนแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารควรให้ฝ่ายที่เกี่ยวข้องดำเนินการตรวจสอบและปรับปรุงทะเบียนแหล่งเรียนรู้ให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ เพราะว่าเวลาผ่านไปทรัพยากรบางอย่างอาจเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะทรัพยากรบุคคล ซึ่งได้แก่ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ดังนั้นควรที่จะได้สำรวจแหล่งวิชาการและปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2538 : 8-10) กล่าวถึงข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ว่า ข้อมูลที่ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษารวบรวมเพื่อใช้

ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน คือ การประกอบอาชีพที่ยึดหลักการพึ่งตนเอง ความรู้ความ
คิดในการสร้างแบบแผนการดำเนินชีวิตที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา คติ ความคิด ความเชื่อและค่านิยม
ต่าง ๆ และรายงานสรุปผลการวิจัยเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นกับกระบวนการเรียนการสอนในระดับ
ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ไว้ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้อมูลที่ได้รับจากศึกษานิเทศก์
ผู้บริหารและครูผู้สอน สรุปได้ดังนี้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 67.67 ไม่ได้รวบรวมความรู้และ
ประสบการณ์ของชาวบ้าน เพื่อนำไปเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน ให้เหตุผลว่าครู
ผู้สอนไม่เห็นความสำคัญของการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการ
ประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีน้อย

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 57.40 ได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ
ความรู้และประสบการณ์ของชาวบ้าน ให้เหตุผลว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสิ่งที่มีความหมายและมี
คุณค่า จึงควรที่จะอนุรักษ์รวบรวมไว้เพื่อนำไปใช้ในการจัดการศึกษา ผู้บริหารที่ไม่ได้รวบรวม
ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ของชาวบ้านให้เหตุผลว่า โรงเรียนมีปัญหาด้านการจัดการ
ครูผู้สอนมีความเข้าใจในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนค่อนข้างน้อย

1.3 ครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา ร้อยละ 78.65 ไม่ได้รวบรวมความรู้และ
ประสบการณ์ของชาวบ้าน เพื่อนำไปเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน ให้เหตุผลว่า
ไม่ทราบว่าในชุมชนที่ตั้งอยู่มีภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องใดบ้าง และขาดความพร้อมในด้าน
งบประมาณ ไม่มีเวลาและขาดผู้ให้คำแนะนำ ส่วนครูที่ดำเนินการ ให้เหตุผลว่าเพราะเห็นว่ามี
ประโยชน์และความสำคัญของการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้กับเยาวชน และผู้เรียนสามารถนำไปใช้
ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

1.4 ครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษา ร้อยละ 52.87 ไม่ได้ดำเนินการ ให้เหตุผลว่าไม่
ได้เป็นคนในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่จึงไม่ทราบแหล่งของภูมิปัญญาท้องถิ่น และไม่เห็นความ
สำคัญในการนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

วนิดา เลาหวัฒน์ (2527 : 113) ได้ทำวิจัยเรื่องการใช้ประโยชน์จากแหล่งวิชาชุมชนของ
โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานีได้สรุปข้อเสนอแนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน
เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากแหล่งวิชาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี คือ
สรุปข้อเสนอแนะของครู

1. ครูควรทำความรู้จักกับชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ให้ดีพอ
2. ครูผู้สอนควรมองเห็นความสำคัญของการใช้แหล่งวิชาชุมชนประกอบการสอน

3. ครูควรใช้ประโยชน์จากแหล่งวิชาชุมชนให้สม่ำเสมอ
4. ครูควรมีการวางแผนในการใช้แหล่งวิชาชุมชนไว้เป็นปี ๆ ไป
5. ครูควรใช้แหล่งวิชาชุมชนมาประกอบการสอนให้มากที่สุดเพราะจะทำให้เด็กได้รับ

ประสบการณ์จริง

6. ครูไม่สนใจการใช้แหล่งวิชาชุมชน ไม่ขอมูล และไม่ได้ประจำอยู่ในชุมชน
7. ครูควรเข้ากับชาวบ้านได้ดี
8. ควรให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน
9. แนะนำผู้ปกครองให้เห็นคุณค่าของการใช้แหล่งวิชาชุมชน
10. ผู้ปกครองควรสนับสนุนให้เด็กมีบทบาทในกิจกรรมมากขึ้น
11. ควรมีเอกสารแนะนำการใช้แหล่งวิชาชุมชนแจก
12. ให้โรงเรียนช่วยจัดทำบัญชีสำรวจแหล่งวิชาชุมชน
13. ต้องการเชิญวิทยากรที่มีความรู้มาให้ความรู้แก่นักเรียน
14. โรงเรียนควรมีงบประมาณในการใช้แหล่งวิชาชุมชนไว้ด้วย
15. ควรมีศึกษานิเทศก์ออกไปเยี่ยมเพื่อให้คำแนะนำบ่อย ๆ
16. แนะนำนักเรียนให้รักท้องถิ่นของตนเองและมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนมากขึ้น
17. ให้ผู้บริหารสนับสนุนการใช้แหล่งวิชาชุมชนให้มากยิ่งขึ้น

สรุปข้อเสนอแนะของผู้บริหาร

1. ควรชี้แจงและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงความสำคัญของทรัพยากรในชุมชนและเกิดศรัทธา
2. ควรมีการสัมมนาวิทยากรในท้องถิ่น เพื่อจัดบริการในการใช้แหล่งวิชาชุมชนในโอกาสต่อไป
3. ควรจัดตั้งศูนย์วัสดุท้องถิ่น นำทรัพยากรในท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ไว้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา
4. สนับสนุนให้的重要性和ให้เกียรติแก่บุคคลที่สร้างคุณประโยชน์แก่ชุมชน
5. ควรอบรมจริยธรรมแก่ประชาชนในหมู่บ้าน ให้รู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตัว
6. ควรทำหนังสือแนะนำวิธีการต่าง ๆ ในการใช้แหล่งวิชาในชุมชน
7. ควรมีการอบรมครูในเรื่องการใช้แหล่งวิชาชุมชน
8. ควรมีวิทยากรที่เชิญมาบรรยายได้โดยไม่คิดค่าตอบแทน
9. ให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางและติดต่อประสานงานกับชุมชนอยู่เสมอ

จากการศึกษาแนวคิดของหน่วยงานทางการศึกษาและนักวิชาการ พบว่าหน่วยงานทางการศึกษาและนักวิชาการให้ความสำคัญกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนและครูและมีแนวคิดเป็นไปในแนวเดียวกันจึงสรุปได้ว่าผู้บริหารและครู เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการนำแหล่งความรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยผู้บริหารต้องให้การสนับสนุน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น ประสานงานระหว่างโรงเรียนกับแหล่งเรียนรู้ในส่วน of ครูต้องให้ความสำคัญและความสนใจ **รวบรวมแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อสะดวกในการศึกษา ค้นคว้า จัดกิจกรรมการสอนให้นักเรียนได้ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น** เป็นต้น

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นักวิชาการและนักวิจัยหลายท่านได้รายงานผลการวิจัยและเสนอแนะแนวทางการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ไว้ดังนี้

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2538 : 28-31) ได้สรุปการบรรยายของ ศีลากรณ์ นาคทรัพย์ **เรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการประชุมสัมมนาเรื่องแนวทางการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนว่า การจะให้ปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้รู้เข้ามาจัดหลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียนได้มีสิ่งที่จะต้องคำนึง 2 ประการ คือ** ความใจกว้างของผู้บริหาร และความร่วมมือร่วมใจของครูผู้สอน และสรุปผลการอภิปรายจากการประชุมเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่า ปัญหาหรืออุปสรรคในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านปัจจัยหรือทรัพยากร คือ โรงเรียนไม่ได้รับการสนับสนุนในด้านงบประมาณ ครูผู้สอนไม่ทราบแหล่งข้อมูลและบุคลากรที่สามารถให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดเก็บ **ข้อมูลในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นยังดำเนินการไม่เป็นระบบ** การกำหนดโครงสร้างของหลักสูตร **ไม่เอื้อต่อการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน** ชุมชนไม่เห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือค่อนข้างน้อย ปราชญ์ชาวบ้านขาดทักษะในการถ่ายทอดวิชาความรู้ให้กับนักเรียน

วินิดา เถาหวัดน์ (2527 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องการใช้ประโยชน์จากแหล่งวิชาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานีผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปัญหาที่ครูไม่ใช้แหล่งทรัพยากรในท้องถิ่น คือ ไม่มีค่าใช้จ่าย การติดต่อประสานงาน ด้านความคืบหน้า โรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชนและสังกัดเทศบาล ปัญหาที่ครูไม่ใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น คือ ครูไม่มีข้อมูล

เกี่ยวกับแหล่งวิชาชุมชน เสียเวลา การติดต่อแหล่งวิชาชุมชนมีพิธีการมากเกินไป ผู้บริหารไม่สนับสนุน นักเรียนไม่สนใจศึกษา เจ้าหน้าที่แหล่งวิชาไม่ให้ความร่วมมือ

ประพนธ์ จันทรัตน์ (2532 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น และทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาส่วนใหญ่ที่โรงเรียนประสบได้แก่ ขาดงบประมาณและข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรท้องถิ่นและปัญหาด้านความปลอดภัย

ทัศนีย์ เบญจสิลาภย์ (2534 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการใช้ทรัพยากรบุคคลที่โรงเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น คือ โรงเรียนขาดข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรท้องถิ่นและการวางแผนการใช้ให้สอดคล้องกับระยะเวลา

อังกุล สมตะเนย์ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 42 ; อ้างอิงจาก อังกุล สมตะเนย์. 2535. สภาพปัญหาการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้พัฒนา หลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. บทคัดย่อ) อังกุล สมตะเนย์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้พัฒนาหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การที่ โรงเรียนไม่นำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากโรงเรียนไม่ได้รับการสนับสนุนในด้านนโยบายและงบประมาณ ส่วนในด้านครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ภูมิปัญญาชาวบ้านค่อนข้างน้อย และไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้าน

ดิเรก แจ่มสุริยา (2536 : บทคัดย่อ, 141-142) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพการใช้ทรัพยากรในชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานีใช้ทรัพยากรในชุมชนเพื่อการบริหารงานวิชาการ พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรส่วนใหญ่ที่ประสบ คือ เวลาว่างของทรัพยากรบุคคลมีน้อย ระยะทางอยู่ไกล ทรัพยากรมีปริมาณน้อย และขาดการอนุรักษ์ ปัญหาในการดำเนินการได้แก่ ขาดงบประมาณ ความไม่ปลอดภัย และขาดข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรในชุมชน

นริวรรณ พรหมขุม (2537 : บทคัดย่อ) ทำวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจนจังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมของกรรมการศึกษาว่า กรรมการศึกษาส่วนใหญ่ขาดความรู้เกี่ยวกับ

งาน และบทบาทของคน ไม่มีเวลามีส่วนร่วม และผู้บริหารโรงเรียนไม่ให้โอกาสในการมีส่วนร่วม และขาดความร่วมมือจากประชาชนในการไปติดต่อ

ฐาติ พ่วงสมจิตร (2540 : บทคัดย่อ) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริม และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ประกอบด้วย

1.1 ปัจจัยเกี่ยวกับบุคลากรในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารรุ่นก่อนสร้างสรรหาไว้ให้ ผู้บริหารและครูมีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน ผู้บริหารทำงานกับกรรมการศึกษาได้ดี ผู้บริหารมีความรู้และความสามารถดี ผู้บริหารและครูประพฤติตนดี ครูรัก ผูกพัน และรู้สึกว่าเป็นเจ้าของโรงเรียน โรงเรียนมีครูเก่าแก่หรือศิษย์เก่าอยู่ในโรงเรียน ครูสนใจศึกษาและสอนดีและคณะครูมีความสามัคคี

1.2 ปัจจัยเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเป็นผู้เข้าไปขอความร่วมมือจากชุมชน สร้างระบบที่เอื้อให้ชุมชนมีส่วนร่วม ให้ความเอื้อเฟื้อแก่ชุมชน และการสร้างความมั่นใจให้กับชุมชน

1.3 ปัจจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนมีแผนงานที่ดี มีความน่าเชื่อถือเรื่องการเงิน และมีการพัฒนาที่ดี

1.4 ปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนความเป็นโรงเรียนของชุมชน ชื่อของโรงเรียน และการที่โรงเรียนเป็นแหล่งสร้างประโยชน์ให้แก่ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม

2. ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ประกอบด้วย

2.1 ปัจจัยเกี่ยวกับบุคลากรของโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารและครูรุ่นปัจจุบันขาดความสัมพันธอันดีกับชุมชน บุคลากรในฝ่ายบริหารไม่ให้ความสำคัญกับผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม ผู้บริหารไม่อยู่บริหารโรงเรียน จำบุคคลที่ช่วยเหลือโรงเรียนไม่ได้ ทำงานไม่ปรึกษาหารือและไม่เร่งแก้ปัญหาความขัดแย้งกับชุมชน ครูมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมต่อชาวบ้าน ประพฤติตนไม่เหมาะสม และกีดกันการเข้ามามีส่วนร่วมของคนในชุมชน

2.2 วิธีปฏิบัติงานของโรงเรียน ได้แก่ ความเอาใจใส่ต่อนักเรียนน้อยลง โรงเรียนทำให้ประชาชนเดือดร้อน ขกเลิกสิทธิพิเศษของผู้อุปการะต่อโรงเรียน แต่งตั้งผู้ที่มาทำงานกับชุมชนไม่เหมาะสม ไม่ตอบแทนชุมชน ไม่กำหนดบทบาทที่เหมาะสมให้แก่ผู้เข้ามามีส่วนร่วม

2.3 ผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ได้แก่ ความโดดเด่นด้านวิชาการของโรงเรียน

ลดลง และไม่มีผลงานที่ประสบความสำเร็จเสนอให้ชุมชนชื่นชม

ปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ ข่าวดังลบของโรงเรียน ความสัมพันธ์กับวัดไม่ดี การขาดบุคลากรที่จะเชื่อมโยงกับชุมชนและขาดทีมงานที่ดี

เบเชอร์รา (Becerra. 1974 : 5887-A) ได้ศึกษายาทบทวนของผู้บริหารการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของชุมชน พบว่า การตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาใด ๆ ที่เกี่ยวกับโรงเรียนนั้น ผู้บริหารและผู้แทนชุมชนจะต้องร่วมมือและทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษาตามหน้าที่และบทบาทและนโยบายที่ได้ตกลงกันได้ ผู้บริหารจะต้องเข้าใจและสนใจเกี่ยวกับความแตกต่างของชุมชน

โอเมียร์รา (ชูชาติ พ่วงสมจิตร. 2540 : 74 ; อ้างอิงจาก O' Meara : 1994. *Elementary school. Abstract.*) ทำวิทยานิพนธ์เรื่องหลักเหตุผลของอาจารย์ใหญ่ในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อผู้ปกครอง เกี่ยวกับความเข้าใจ การใช้ประโยชน์ การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว รวมทั้งทรัพยากรของชุมชนเพื่อการพัฒนาการเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องของผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า เมื่ออาจารย์ใหญ่โรงเรียนประถมศึกษามีความเข้าใจ และให้คุณค่าแก่ครอบครัวและทรัพยากรของชุมชนแล้ว ผู้ปกครองจะเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนมากขึ้น ยิ่งกว่านั้นเมื่อระบบกลไกเอื้ออำนวย ผู้ปกครองจะเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรและความรู้ในห้องเรียนอย่างมีความหมายขึ้น

คู๊ด (ศิริก แจ่มสุริยา. 2536 : 44 ; อ้างอิงจาก Dood. 1971. *Dissertation Abstracts Interational. p.74-A*) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของพ่อแม่ชาวผิวดำต่อระบบการศึกษาของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองผิวดำเห็นว่า สิ่งที่เขา~~หรือ~~^{หรือ}แพ้ไม่ยอมให้ความร่วมมือในกิจกรรมก็คือการที่โรงเรียนไม่เห็นความสำคัญและความสามารถของพวกเขา ทั้ง ๆ ที่ทุกคนผิวดำเหล่านั้นต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วม

ฟอสเตอร์ (ชูชาติ พ่วงสมจิตร. 2540 : 72-73 ; อ้างอิงจาก Foster. 1993. *Type of parent involvement. Abstract.*) ทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท (MA) สาขาบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยไมมอน เฟรเซอร์ (แคนาดา) ปี 1993 เรื่อง ประเภทของผู้ปกครองที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง : ผลต่ออัตราการเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน ผลการวิจัยระบุว่า ผู้ปกครองที่เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการประชุมสภาที่ปรึกษาของโรงเรียน จะมีผลต่อนักเรียนในทางอ้อม

จากงานวิจัย พบว่า สภาพปัญหาและอุปสรรคในการนำแหล่งความรู้มาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา มี 6 ด้าน คือ 1) ด้านผู้บริหาร ได้แก่ ความเชื่อและความตระหนักในความสำคัญของแหล่งความรู้ ความรู้ความสามารถของผู้บริหาร การสนับสนุนของ

ผู้บริหาร ความสัมพันธ์ของผู้บริหารกับท้องถิ่น 2) ด้านครูผู้สอน ได้แก่ **ทัศนคติของครูกับแหล่งความรู้** เวลาของครู ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งความรู้ในท้องถิ่น 3) ด้านนักเรียน ได้แก่ ความสนใจ และความปลอดภัยในการเดินทาง 4) ด้านงบประมาณ ได้แก่ งบประมาณไม่เพียงพอ 5) ด้านกระบวนการ ได้แก่ หลักสูตร **นโยบายไม่ชัดเจน** ไม่มีแผนงานโครงการ ไม่มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งความรู้ในท้องถิ่น **การติดต่อประสานงานกับแหล่งความรู้** 5) ด้านแหล่งเรียนรู้ คือ ความพร้อมของแหล่งความรู้ ความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ เจ้าหน้าที่ของแหล่งความรู้ไม่ให้ความร่วมมือ

สรุปได้ว่า **ผู้มีส่วนสำคัญ**ในการผลักดันให้มีการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ คือ **ผู้บริหารสถานศึกษาและครู** ส่วนอุปสรรคในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานของโรงเรียน คือ **ผู้บริหารและครูไม่ให้การสนับสนุน** ขาดความรู้ความเข้าใจในแหล่งเรียนรู้ **ผู้บริหารและครูขาดความเชื่อและความตระหนัก**ในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ ขาดแคลนงบประมาณสนับสนุน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่นไม่ดี ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนขาดการประสานงานกับแหล่งความรู้ และความพร้อมของแหล่งเรียนรู้ในการให้บริการโรงเรียน

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

5.1 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ข้อเสนอแนะ ของหน่วยงานทางการศึกษาและนักวิชาการเกี่ยวกับตัวแปรในการบริหารสถานศึกษาและตัวแปรในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการข้างต้น จึงสรุปเป็นกลุ่มตัวแปรที่เชื่อว่าเกี่ยวข้องกับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการได้ 3 กลุ่มได้แก่

1. กลุ่มตัวแปรเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่

1.1 ความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน ประกอบด้วย ความเชื่อ ความตระหนักในความสำคัญ การเห็นคุณค่าและให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

1.2 การให้การสนับสนุนของโรงเรียน ประกอบด้วย การรวบรวมข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น การจัดระบบข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น การกำหนดนโยบายแผนงานและโครงการในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานวิชาการ การเชิญวิทยากรในท้องถิ่น การติดต่อประสานกับแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น การสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และสถานที่ การให้คำปรึกษา แนะนำ

สร้างความตระหนักและให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นแก่ครูและนักเรียน การปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น

1.3 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น ประกอบด้วย การเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วม การนำครูและนักเรียนร่วมกิจกรรมของท้องถิ่น การรายงานประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน การประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น การให้เกียรติแก่บุคคลที่สร้างคุณประโยชน์แก่ท้องถิ่น การสร้างความสัมพันธ์กับท้องถิ่นของผู้บริหารสถานศึกษา การสร้างความสัมพันธ์กับท้องถิ่นของครู การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น

1.4 งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าตอบแทนวิทยากร ค่าใช้จ่ายในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ

1.5 เวลาของครูผู้สอน

1.6 ความรู้ ความสนใจของผู้เรียนต่อแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

1.7 ความปลอดภัยในการเดินทาง

2. กลุ่มตัวแปรเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้

2.1 ความพร้อมของแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย ความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของแหล่งเรียนรู้ เวลาว่างของแหล่งเรียนรู้ ความสมบูรณ์ของแหล่งเรียนรู้

2.2 การให้ความร่วมมือของแหล่งเรียนรู้

ตาราง 2 แนวคิด ข้อเสนอแนะ ของหน่วยงานทางการศึกษาและนักวิชาการเกี่ยวกับตัวแปรในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

นักวิชาการ	ตัวแปรด้านโรงเรียน							ตัวแปรด้านแหล่งเรียนรู้	
	การให้การสนับสนุนของโรงเรียน	ความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน	การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น	งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ	เวลาของผู้สอน	ความรู้ ความสนใจของนักเรียนต่อแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น	ความปลอดภัยในการเดินทาง	ความพร้อมของแหล่งเรียนรู้	การให้ความร่วมมือของแหล่งเรียนรู้
ได้อ่อน รอยบิณฑ์	/		/						
สนง.คณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่ง ชาติ		/	/	/					
กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ	/	/		/	/				
สุรินทร์ กิจนิตชีวิ	/	/							
อรุณี พรศาล	/	/	/						
วิไล สังจิตสมศักดิ์	/		/						
พงษ์ เทียมศักดิ์			/						
สุวิมล มุททอมธา		/	/						
จิตรวิทย์ อิศระแก้ว	/								
วริศรา เลขาวิวัฒน์	/	/	/	/		/			/
สีดากรณ์ นวศรพชรพ	/	/		/				/	
ประพันธ์ จันทรีลา	/			/			/		
ทักษิณี เบญจศิริสาริกย์	/								
อังกูส สมภรณ์	/	/							
ภิเรศ แก้วสุวิเชียร	/			/			/	/	
นวิวรรณา พรหมบุญ	/	/						/	/

ตาราง 2 (ต่อ)

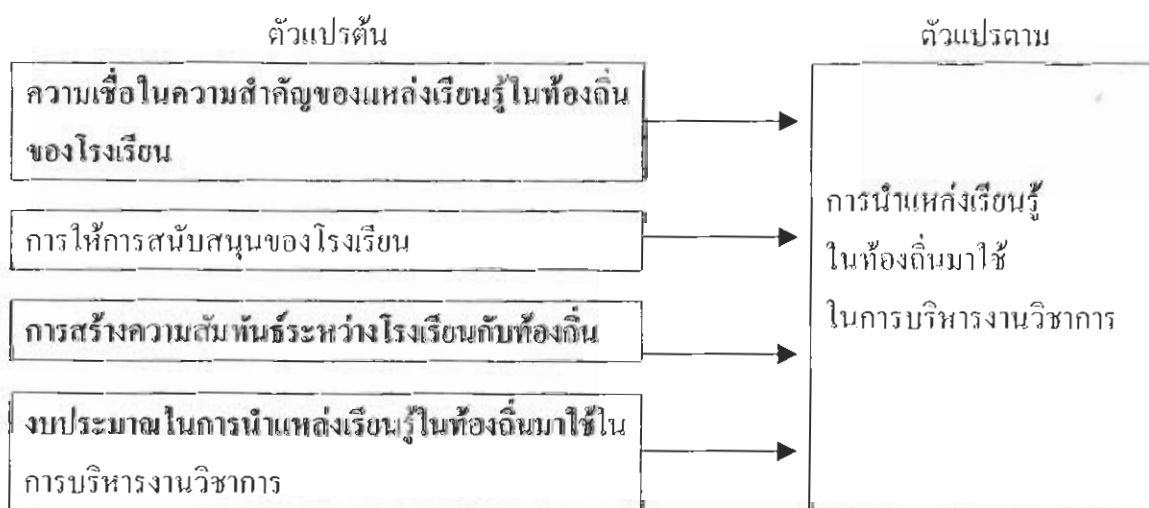
นักวิชาการ	ตัวแปรด้านโรงเรียน							ตัวแปรด้าน แหล่งเรียนรู้	
	การให้การสนับสนุนของโรงเรียน	ความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน	การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น	งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ	เวลาของครูผู้สอน	ความรู้ ความสนใจของนักเรียนต่อแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น	ความปลอดภัยในการเดินทาง	ความพร้อมของแหล่งเรียนรู้	การให้ความร่วมมือของแหล่งเรียนรู้
อัคร			/						
โอบีธรา	/	/							
ชุนาจิ พ่วงสมังค์	/		/						
รวม	15	11	9	6	1	1	2	3	1

จากตาราง 2 เมื่อพิจารณาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ของหน่วยงานทางการศึกษาและนักวิชาการพบว่า การนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน จะมากหรือน้อยนั้นส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับ 1) การให้การสนับสนุนของโรงเรียน 2) ความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของ โรงเรียน 3) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น 4) งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ

ผู้วิจัยจึงพิจารณาคัดสรรตัวแปรที่หน่วยงานทางการศึกษาและนักวิชาการมีความเห็นสอดคล้องกันมากที่สุดเรียงตามลำดับ คือ การให้การสนับสนุนของสถานศึกษา ความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ มาเป็นตัวแปรสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ส่วนตัวแปร ความรู้ความสนใจของนักเรียนเรียนต่อแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เวลาของครูผู้สอน และ ความปลอดภัยในการเดินทาง จากการศึกษาค้นคว้าพบว่าการศึกษาคำแนะนำการให้การสนับสนุนจะมีความครอบคลุมตัวแปรดังกล่าว และตัวแปรด้านแหล่งเรียนรู้ได้แก่ ความพร้อมของแหล่งเรียนรู้ การให้ความร่วมมือของแหล่งเรียนรู้ ถึงแม้

ผลการวิจัยจะพบว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามก็เป็นการยากที่โรงเรียนจะเข้าไปดำเนินการให้เกิดความเปลี่ยนแปลงเนื่องจากอยู่นอกเหนือภารกิจและอำนาจหน้าที่ของโรงเรียนที่จะเข้าไปดำเนินการเพื่อเปลี่ยนแปลงตัวแปรเหล่านี้ให้ส่งผลต่อตัวแปรตามได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงไม่ขอพิจารณาเลือกตัวแปรดังกล่าวมาศึกษา จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงคัดสรรต่อไปนี้มาศึกษาว่ามีความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาหรือไม่ ได้แก่

1. ความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน
 2. การให้การสนับสนุนของโรงเรียน
 3. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น
 4. งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ
- ตัวแปรในการวิจัยสามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิด หรือประเด็นในการวิจัยได้ดังนี้

ภาพประกอบ 2 กรอบแนวคิดหรือประเด็นในการวิจัย

5.2 ตัวแปรคัดสรรในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ

5.2.1 ความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน

ราชบัณฑิตยสถาน (2539 : 276) ให้ความหมายคำว่า “เชื่อ” ว่าหมายถึง เห็นด้วย มั่นใจ
 ริดเดอร์ (Reeder, 1971 : 4) ให้ความหมายว่า ความเชื่อ (Belief orientation) หมายถึง
 ความคิดความรู้ที่ผู้กระทำเข้าใจในเรื่องหนึ่ง ซึ่งมีอิทธิพลต่อการ ตัดสินใจและการกระทำทางสังคม
 และผู้กระทำจะเป็นผู้เลือกแบบของการกระทำให้สอดคล้องกับความเชื่อของเขา

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 39) ให้

แนวทางการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ ว่า การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ ความสำคัญอยู่ที่ผู้สอน มีความสนใจต่อท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะได้นำผู้รู้ในท้องถิ่นมาร่วมในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนต้องลงไปสัมภาษณ์ผู้รู้ในท้องถิ่น เพื่อทราบความรู้ ความคิดและประสบการณ์ของผู้รู้ในท้องถิ่น เพื่อให้เห็นความแตกต่างของผู้รู้ได้ อาทิ ผู้รู้ด้านประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน ผู้รู้ด้านการปกครอง ผู้รู้ด้านเศรษฐกิจ ผู้รู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น เพื่อนำมาปรับสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความเป็นไปได้ของท้องถิ่น และความสามารถของผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และ บัณฑิตบริหารการศึกษา (2541 ค : 4) กล่าวว่าโรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถาบันการศึกษาที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนหรือท้องถิ่นมากที่สุด ชุมชนหรือท้องถิ่นส่วนใหญ่ จะมีทรัพยากรที่ แตกต่างกันไปที่สามารถนำไปพัฒนาโรงเรียนได้ตามความต้องการอย่างมากมาข การละเลย ไม่เห็นความสำคัญของชุมชนหรือท้องถิ่น เป็นการมองข้ามทรัพยากรที่จะอำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างน่าเสียดาย

จากคำกล่าวของหน่วยงานทางการศึกษาและนักวิชาการเกี่ยวกับความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ความเชื่อ เป็นเรื่องเกี่ยวกับ ความรู้ ความคิด ความเข้าใจ การให้คุณค่า การเห็นด้วย และการมั่นใจ ว่าสิ่งนั้นมีคุณค่าและความสำคัญอย่างไร

จึงสรุปได้ว่า ความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน หมายถึง ความตระหนักในความสำคัญ การเห็นคุณค่า การเห็นด้วยและความมั่นใจของโรงเรียนว่า แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมีความสำคัญในการบริหารงานวิชาการ

5.2.2 การให้การสนับสนุนของโรงเรียน

รีเดอร์ (Reeder, 1971 : 4) กล่าวว่า การสนับสนุน (Support) หมายถึงสิ่งที่ผู้กระทำรู้ว่า จะได้รับหรือคาดหวังว่าจะได้จากคนอื่น ดังนั้นผู้กระทำจะกระทำเมื่อเขาารู้สึกว่าเขามีสิ่งสนับสนุนให้กระทำ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 37-38) กล่าวว่า แนวทางในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาเสริมสร้างการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจสังคม และท้องถิ่น คือ

1. สำรวจข้อมูลพื้นฐานของชุมชนทางด้านเศรษฐกิจและสังคม
2. สำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นแล้วจัดทำทำเนียบ
3. ศึกษาหลักสูตร เป้าหมายการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น
4. นำข้อมูลพื้นฐานของชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์เมื่อ

พบปัญหาหรือแนวทางในการพัฒนา และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ให้ตรงกับปัญหาและความต้องการของชุมชน

5. พิจารณาคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อนำมาใช้ในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมและปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2538 : 10, 14, 19) ได้สรุปรายงานผลการวิจัยเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นกับกระบวนการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเกี่ยวกับการสนับสนุนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนว่า ผู้บริหารให้การสนับสนุนเรื่องต่อไปนี้

1. เชิญวิทยากรในท้องถิ่นมาบรรยายให้ความรู้กับครูและนักเรียน
2. ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างครูกับประชาชนในท้องถิ่น
3. สนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่
4. แนะนำให้ครูผู้สอนนำความรู้และประสบการณ์ของชาวบ้านสอดแทรกในการสอนกลุ่มวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ
5. พานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่
6. แนะนำให้ครูผู้สอน ศึกษาหาความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น แล้วนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน
7. ส่งเสริมการสำรวจแหล่งความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น
8. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมในวันสำคัญ
9. ปรับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น
10. ประกาศเกียรติคุณและเผยแพร่ผลงานของบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในท้องถิ่นและประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง
11. สำรวจ รวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและจัดทำเอกสารเผยแพร่
12. ประสานงานและให้ความร่วมมือกับชุมชนในท้องถิ่นจัดประชุมชี้แจงให้ผู้สอนเห็นความสำคัญและคุณค่าของการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

สุพิชญา ชีรกุล (2521 : 58) กล่าวถึงนโยบายของโรงเรียนว่า ผู้ปกครองจะไม่ให้ความสนใจร่วมมือถ้าไม่พอใจนโยบายบางอย่างของโรงเรียน เช่นการให้ร่วมกิจกรรมเกินเวลาปกติ ผู้บริหารควรอธิบายให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้าใจเหตุผลของโรงเรียน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของโรงเรียนด้วย

จากคำกล่าวของหน่วยงานการศึกษา มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ในการนำแหล่งเรียนรู้

ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานนั้นสถานศึกษาดำเนินการด้วยวิธีการหรือกระบวนการต่าง ๆ เช่น การกำหนดนโยบาย การรวบรวมแหล่งเรียนรู้ การสนับสนุนด้านงบประมาณ การเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารงาน การเชิญวิทยากร การประสานงาน เป็นต้น

จึงสรุปได้ว่า การให้การสนับสนุนของสถานศึกษา หมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการต่าง ๆ ที่โรงเรียนดำเนินการ เช่น การกำหนดนโยบาย การวางแผนงานและโครงการ การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งความรู้ในท้องถิ่น การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การสนับสนุนงบประมาณ การให้ความรู้ การให้คำปรึกษาแนะนำส่งเสริมครูและนักเรียน การเชิญวิทยากรท้องถิ่น การประสานงานกับแหล่งความรู้ เพื่อให้โรงเรียนสามารถนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ

5.2.3 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และ สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (2541 ค : 20) กล่าวว่า วิธีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีที่สุดนั้นเกิดจากบทบาทหน้าที่ของฝ่ายบริหาร ครูผู้สอนที่จะร่วมกันจัดกิจกรรมโดยมีแนวทางการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนหรือท้องถิ่น คือ

1. ดำเนินการด้วยความบริสุทธิ์ใจตรงไปตรงมา
2. การติดต่อต้องมุ่งให้เกิดเจตคติที่ดี
3. ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลาทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน
4. สร้างความเข้าใจอันดีให้เกิดทั่วไปไม่จำกัดเฉพาะกลุ่ม
5. รับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชน
6. ใช้วิธีดำเนินงานง่าย ๆ หลากหลายและเป็นกันเอง
7. ให้เกียรติและยกย่องในการให้ความร่วมมืออย่างเท่าเทียมกัน

สมชาย เทพแสง (2543 : 20) กล่าวว่า ในกรณีที่เราจะใช้ประโยชน์จากแหล่งประกอบการต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเป็นการจัดนักเรียนเข้าเยี่ยมชม หัดศนศึกษา หรือการให้นักเรียนไปฝึกงาน โรงเรียนสามารถติดต่อประสานงานกับโรงงาน ห้างร้าน บริษัท เพื่อนำนักเรียนไปศึกษากับชีวิตจริง สถานศึกษาต้องวางแผนเตรียมการไว้ในปฏิทินโรงเรียนอย่างชัดเจน เพื่อป้องกันความบกพร่องของแหล่งประกอบการ ทางที่ดีคือ เชิญแหล่งประกอบการมาเป็นกรรมการโรงเรียนเพื่อเป็นการผูกไมตรี

สุรพันธ์ ชันด์ทอง (2525 : 318) กล่าวถึงหลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ว่า การนำโรงเรียนออกสู่ชุมชนมีหลักการคือ

1. เสนอรายงานให้ประชาชนทราบเกี่ยวกับกิจการต่าง ๆ ของโรงเรียน

ปัจจัยหนึ่งที่จะสนับสนุนให้แผนงานและโครงการดำเนินไปคู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ แผนงานโครงการใดไม่มีเงิน ไม่รู้ว่าจะได้รับงบประมาณเท่าใด จะได้จากที่ไหน จำนวนมากน้อยเพียงใดและได้เมื่อไรก็จะทำให้การบริหารแผนงานและโครงการสำเร็จได้ยาก

ประสิทธิ์ อามาศ (2529 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้แหล่งความรู้ในชุมชนในการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 10 ได้สรุปผลการวิจัยว่า ปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งความรู้ในชุมชนของครู คือไม่มีค่าใช้จ่ายสำหรับวิทยากร เสียค่าใช้จ่ายสูง ขาดงบประมาณที่จะซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่หายากในห้องเรียน

ชำนาญ วัฒนะ (2529 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาสภาพการใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดบุรีรัมย์” พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชนในการบริหารงานวิชาการ คือ ไม่มีงบประมาณเป็นดำเนินการและเป็นค่าตอบแทนแหล่งเรียนรู้

จากคำกล่าวของหน่วยงานทางการศึกษาและนักวิชาการมีความเห็นสอดคล้องกันว่า งบประมาณมีความจำเป็นในการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนงานหรือโครงการ งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียนมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่โรงเรียนใช้เพื่อนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการบริหารงานวิชาการ เช่น ค่าตอบแทนแหล่งเรียนรู้ ค่าตอบแทนวิทยากร เป็นต้น

จึงสรุปได้ว่า งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียนมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ หมายถึง จำนวนเงินที่โรงเรียนใช้เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อนำแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียนมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlational Research) ความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษากับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง และเพื่อคัดเลือกตัวแปรที่สามารถร่วมพยากรณ์การนำแหล่งความรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ได้มากที่สุด ซึ่งมีขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย
2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
3. ตัวแปรที่ศึกษา
4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การจัดกระทำกับข้อมูล
8. การวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานทางการศึกษา นักวิชาการ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยใช้กรอบแนวคิด ตัวแปรที่ศึกษาคือความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ได้จากการสังเคราะห์ และคัดสรรมาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องว่ามีความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน (ดังปรากฏในเอกสารหน้า 48-52) ซึ่งผลการคัดสรร ได้ตัวแปร 4 ตัว ดังนี้

1. ความเชื่อในความสำเร็จของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน
2. การให้การสนับสนุนของโรงเรียน
3. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น
4. งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ

และกรอบแนวคิด การนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ โดยใช้กรอบแนวคิดแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น 4 ด้าน และกรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการของ

สำนักพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 7-10) 7 ด้าน (ดังปรากฏในเอกสาร หน้า 14-15, 27) กำหนดเป็นกรอบการนำแหล่งความรู้มาใช้ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา กรอบแนวคิดดังกล่าว ประกอบด้วย

การนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น 4 ด้านได้แก่

1. แหล่งเรียนรู้ด้านบุคคล
2. แหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติ
3. แหล่งเรียนรู้ด้านวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น
4. แหล่งเรียนรู้ด้านสังคม

มาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน 7 ด้าน ได้แก่

8. งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
9. งานการเรียนการสอน
10. งานวัสดุหลักสูตรและสื่อประกอบการสอน
11. งานวัดและประเมินผล
12. งานห้องสมุด
13. งานนิเทศภายใน
14. งานประชุมอบรมทางวิชาการ

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และโรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร ทั้งหมด 156 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร : 2546)

กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2532 : 40) ได้จำนวนโรงเรียน จำนวน 112 โรงเรียน จากประชากรที่มีอยู่ 156 โรงเรียน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่าง อย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนจำนวนสถานศึกษาแต่ละอำเภอ 7 อำเภอ ดังตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทองจำแนกตามอำเภอในจังหวัดอ่างทอง

อำเภอ	จำนวนกลุ่มประชากร โรงเรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียน
1. อำเภอเมือง	24	17
2. อำเภอป่าโมก	11	8
3. อำเภอไชโย	19	14
4. อำเภอโพธิ์ทอง	35	25
5. อำเภอวิเศษชัยชาญ	35	25
6. อำเภอสามโก้	11	8
7. อำเภอแสวงหา	21	15
รวม	156	112

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้คือ ตัวแปรอิสระ ที่เชื่อว่าจะมีความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน คือ

1. ความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน
2. การให้การสนับสนุนของโรงเรียน
3. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น
4. งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ คือ ความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน (X_1) การให้การสนับสนุนของโรงเรียน (X_2) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น (X_3)

งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (X_4) โดยแต่ละข้อคำถามของตัวแปรเกี่ยวกับ ความเชื่อในความสำเร็จของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน การให้การสนับสนุนของโรงเรียน และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert's Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ส่วนตัวแปรงบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ เป็นแบบปลายปิด (Closed ended) และปลายเปิด (Open ended)

แบบสอบถามตอนที่ 1 ใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีเกณฑ์ให้ผู้ตอบพิจารณา ดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (Y) คือ การนำแหล่งเรียนรู้ด้านบุคคล แหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ด้านวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น แหล่งเรียนรู้ด้านสังคม มาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ด้านงานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานการเรียนการสอน งานวัสดุหลักสูตรและสื่อประกอบการสอน งานวัดและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศภายใน งานประชุมอบรมทางวิชาการ โดยแต่ละข้อคำถามเป็นแบบ เป็นแบบปลายปิด (Closed ended) และปลายเปิด (Open ended)

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดและขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย เพื่อศึกษาแนวคิด หลักการ ที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

2. นำแนวคิด หลักการ และงานวิจัย มาสรุปเป็นกรอบโครงสร้างของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา

8. นำแบบสอบถามฉบับชั่วคราวไปทดลองใช้กับสถานศึกษาในสำนักเขตพื้นที่ การศึกษาอ่างทอง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามประเภท ที่เป็นความคงที่ภายใน (Internal consistency) โดยใช้วิธีการหาค่าแอลฟา (Alpha) ตามวิธีการ ของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นครั้งนี้ ความเชื่อในความสำคัญของแหล่ง เรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน ได้ค่าแอลฟา เท่ากับ .94 การให้การสนับสนุนของโรงเรียน ได้ค่า แอลฟา เท่ากับ .95 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น ได้ค่าแอลฟา เท่ากับ .94 ซึ่งเป็นค่าที่แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามของแต่ละตัวแปรมีความเชื่อมั่นได้ในระดับที่สูงมาก **ผู้วิจัยจึงได้นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป**

9. นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้วไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง ซึ่งครั้งนี้ได้ค่าแอลฟา ดังนี้ ความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน ได้ ค่าแอลฟา เท่ากับ .94 การให้การสนับสนุนของโรงเรียน ได้ค่าแอลฟา เท่ากับ .95 การสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น ได้ค่าแอลฟา เท่ากับ .91

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยของหนังสือจาก บัณฑิตวิทยาลัยสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ถึง ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง เพื่อขออนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากสถานศึกษาในสังกัด เขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง

2. ส่งหนังสืออนุญาตและขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจาก สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามผ่านศูนย์ประสานงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทองและเก็บแบบ สอบถามผ่านศูนย์ประสานงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทองและเก็บด้วยตนเอง

3. ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับคืน แล้วคัดเลือกแบบสอบถามที่สามารถนำไปเพื่อทำ การวิเคราะห์ข้อมูล

4. ระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่ วันที่ 3 พฤษภาคม 2547 ถึงวันที่ 20 พฤษภาคม 2547

การจัดกระทำกับข้อมูล (Data Manipulation)

เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วผู้วิจัย จัดกระทำดังนี้

1. ข้อมูลจากแบบสอบถาม แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นตอน ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlational Research) เพื่อต้องการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เชื่อว่ามีความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน กับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง โดยใช้ตัวแปรที่เชื่อว่ามีความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน และการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เป็นตัวแปรในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 2 ข้อมูลจากแบบสอบถามตัวแปรที่เชื่อว่ามีความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation) เพื่อตอบความมุ่งหมายของการวิจัย

2. ทำการประมวลผลทางสถิติโดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows version 12

3. เกณฑ์การให้คะแนนระดับตัวแปรที่เชื่อว่ามีความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน คือ 1) ความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน 2) การให้การสนับสนุนของโรงเรียน 3) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น และตัวแปรการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เป็นมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท ดังนี้

ตัวแปร ความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน

- 5 หมายถึง โรงเรียนมีความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง โรงเรียนมีความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นระดับมาก
- 3 หมายถึง โรงเรียนมีความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง โรงเรียนมีความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นระดับน้อย
- 1 หมายถึง โรงเรียนมีความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นระดับน้อยที่สุด

ตัวแปร การให้การสนับสนุนของโรงเรียน

- 5 หมายถึง โรงเรียนให้การสนับสนุนการนำแหล่งเรียนรู้ในห้องดิน
มาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง โรงเรียนให้การสนับสนุนการนำแหล่งเรียนรู้ในห้องดิน
มาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ระดับมาก
- 3 หมายถึง โรงเรียนให้การสนับสนุนการนำแหล่งเรียนรู้ในห้องดิน
มาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง โรงเรียนให้การสนับสนุนการนำแหล่งเรียนรู้ในห้องดิน
มาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ระดับน้อย
- 1 หมายถึง โรงเรียนให้การสนับสนุนการนำแหล่งเรียนรู้ในห้องดิน
มาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ระดับน้อยที่สุด

ตัวแปร การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น

- 5 หมายถึง มีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น
ระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น
ระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น
ระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น
ระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น
ระดับน้อยที่สุด

ตัวแปร งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในห้องดินมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ

แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทปลายปิด และประเภทปลายเปิด

ประเภทปลายปิด

☐ ใช่ หมายถึง ใช้เงินเป็นค่าใช้จ่ายในการนำแหล่งเรียนรู้ในห้องดินมาใช้ในการ
บริหารงานวิชาการ

☐ ไม่ใช่ หมายถึง ไม่ใช้เงินเป็นค่าใช้จ่ายในการนำแหล่งเรียนรู้ในห้องดินมาใช้ในการ
การบริหารงานวิชาการ

ประเภทปลายเปิด

จำนวนเงินที่ใช้.....บาท หมายถึง จำนวนเงินที่โรงเรียนใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการนำ
แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ

ตัวแปรการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
เป็นแบบปลายเปิด

ระดับการปฏิบัติในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของ
โรงเรียน จำนวนครั้ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่สามารถตอบคำถามการวิจัยได้อย่างถูกต้อง ผู้วิจัยจึงทำ
การวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติ ดังต่อไปนี้

1. ค่าสถิติเชิงพรรณนา

1.1. ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เพื่อบรรยายแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางของคะแนนตัวแปรคัด
สรรแต่ละตัวและ การนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

1.2. ใช้ส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อบรรยายการกระจายของคะแนนตัว
แปรคัดสรรและการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

1.3. ใช้ค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) เพื่อบรรยายรูปร่างการ
แจกแจงคะแนนของตัวแปรคัดสรรแต่ละตัว และคะแนนการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการ
บริหารงานวิชาการของโรงเรียน

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

สถิติที่ใช้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าแอลฟา (Alpha)
ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ประกอบด้วย

3.1. การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation) โดยกำหนดระดับ
ความมีนัยสำคัญไว้ที่ .05

3.2. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression
Analysis) โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกตัวแปร เข้าสู่สมการไว้ที่ .05 และการคัดเลือกว่าตัวแปรออก
จากสมการไว้ที่ .10

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคัดสรรกับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ ดังนี้

X_1	แทน	ความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน
X_2	แทน	การให้การสนับสนุนของโรงเรียน
X_3	แทน	การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น
X_4	แทน	งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ
Y	แทน	การนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
df	แทน	ชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของการกำหนด (Coefficient of Determination)
R^2 change	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของการกำหนดที่เพิ่มขึ้นจากการเพิ่มตัวแปร
Adj R^2	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของการกำหนดที่ได้รับการปรับ
SE	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าตัวแปร
B	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
Beta	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติจากการทดสอบอิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัว
F	แทน	ค่าสถิติจากการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
F change	แทน	ค่าสถิติจากการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณที่เปลี่ยนแปลงไปจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนตัวแปรอิสระ

VIF	แทน ค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันเอง มีค่าเท่ากับ $\frac{1}{1-R^2}$
Tolerance	แทน ค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันเอง มีค่าเท่ากับ $1-R^2$
Durbin Watson	แทน ค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบว่าความคลาดเคลื่อนของตัวแปรอิสระเป็นอิสระต่อกันหรือไม่ มีค่า 0-4 ถ้ามีค่าใกล้ 2 แสดงว่าเป็นอิสระต่อกัน

การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ วิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ และค่าความโด่ง ส่วนการทดสอบสมมติฐานทดสอบด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สันและการวิเคราะห์ค่าความคลาดออกพหุคูณแบบขั้นตอน นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย โดยแบ่งเป็น 4 ตอน ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ตัวแปรอิสระกับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น มาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา โดยกำหนดตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย ความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน การให้การสนับสนุนของโรงเรียน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น ขอบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น มาใช้ในการบริหารงานวิชาการ วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ และค่าความโด่ง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบข้อมูลตามเงื่อนไข (Assumptions) ของการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา วิเคราะห์ด้วยค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation)

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์การคัดเลือกตัวแปรอิสระหรือกลุ่มตัวแปรอิสระที่เมื่อร่วมกันแล้วสามารถพยากรณ์การนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ได้มากที่สุด วิเคราะห์ด้วยค่าการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

คะแนนของตัวแปรแต่ละตัว เมื่อพิจารณาค่าความเบ้จะเห็นว่าคะแนนตัวแปรความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน การให้การสนับสนุนของโรงเรียน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่นมีการแจกแจง แบบเบ้ทางซ้าย แสดงว่าผู้ตอบให้คะแนนไปในทางมากทุกตัวแปร ส่วนงบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการและการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ เมื่อพิจารณาความเบ้จะเห็นว่า มีการแจกแจงแบบเบ้ทางขวา แสดงว่า โรงเรียนประถมศึกษามีการใช้งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการและการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการไปในทางน้อยและเมื่อพิจารณาค่าความโค้งจะเห็นว่าคะแนนของตัวแปรส่วนมากมีการแจกแจงที่มีความโค้งใกล้เคียงปกติ (ค่าความโค้งใกล้ 0) มีเพียงตัวแปรงบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการที่มีการแจกแจงที่มีความโค้งมากกว่าปกติ (ค่าความโค้งมากกว่า 0)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ และค่าความโด่ง ของการนำ
แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ในภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและการนำมาใช้ ในการบริหารงานวิชาการ	N	$\bar{X}$	S.D.	Skewness	kurtosis
1. แหล่งเรียนรู้ด้านบุคคล	112	20.21	9.05	0.25	-.901
2. แหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติ	112	10.73	6.25	0.75	0.23
3. แหล่งเรียนรู้ทางวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น	112	13.73	6.92	0.74	0.15
4. แหล่งเรียนรู้ด้านสังคม	112	10.90	6.80	1.10	1.31
การนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ ในการบริหารงานวิชาการ (Y)					
โดยรวม	112	55.58	22.58	0.52	0.13

จากตาราง 5 จะเห็นว่าจำนวนครั้งของการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นแต่ละด้านมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ทุกด้าน คือ แหล่งเรียนรู้ด้านบุคคล ($\bar{X} = 20.21$) แหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติ ($\bar{X} = 10.73$) แหล่งเรียนรู้ด้านวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น ($\bar{X} = 13.73$) และแหล่งเรียนรู้ด้านสังคม ($\bar{X} = 10.90$) และเมื่อพิจารณา ส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จะเห็นว่าการกระจายของคะแนนการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการแต่ละด้าน พบว่ามีค่าใกล้เคียงกัน ส่วนลักษณะการแจกแจงคะแนนของแหล่งเรียนรู้แต่ละด้านเมื่อพิจารณาค่าความเบ้ จะเห็นว่าคะแนนของแหล่งเรียนรู้ทุกด้านมีการแจกแจงแบบเบ้ทางขวาแสดงว่าโรงเรียนประถมศึกษาหรือนำแหล่งเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการไปในทางน้อย และเมื่อพิจารณาค่าความโด่งของแหล่งเรียนรู้แต่ละด้านจะเห็นว่าคะแนนส่วนมากมีการแจกแจงที่มีความโด่งใกล้เคียงปกติ (ค่าความโด่งใกล้ 0) มีเพียงแหล่งเรียนรู้ด้านสังคมที่มีการแจกแจงที่มีความโด่งมากกว่าปกติ (ค่าความโด่งมากกว่า 0) และเมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า การนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมีจำนวนครั้งโดยเฉลี่ย ($\bar{X} = 55.58$) ส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 22.58) เมื่อพิจารณาค่าความเบ้จะเห็นว่ามีการแจกแจงแบบเบ้ทางขวา แสดงว่าโรงเรียนมีการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการค่อนข้างน้อย และเมื่อพิจารณาค่าความโด่งจะเห็นว่าจำนวนครั้งของการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มีค่าความโด่งของการแจกแจงใกล้เคียงปกติ (ค่าความโด่งใกล้ 0)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบข้อมูลตามเงื่อนไข (Assumptions) ของการวิเคราะห์ สหสัมพันธ์พหุคูณ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสหสัมพันธ์พหุคูณ มีเงื่อนไขที่ต้องทำการทดสอบ 5 ประการ
ได้แก่

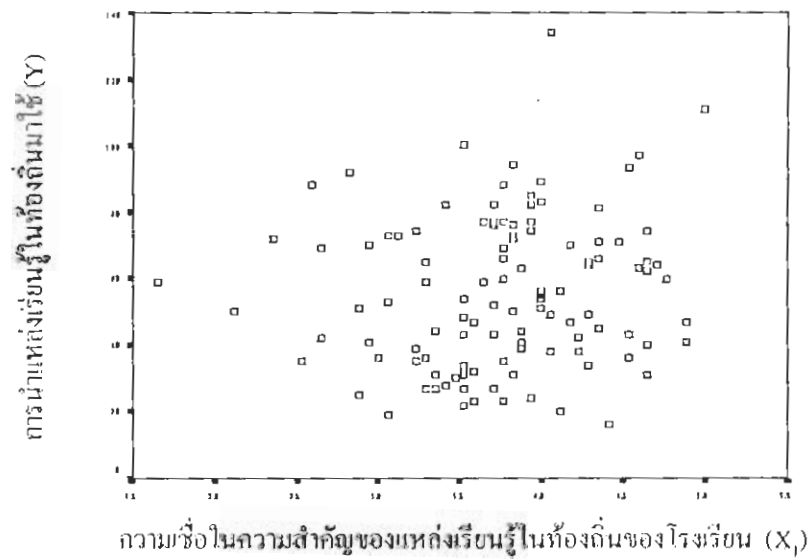
1. ตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามเชิงเส้นตรง
2. ความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์มีการแจกแจงเป็นปกติและมีค่าเฉลี่ยเป็น 0
3. ค่าความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์มีลักษณะคงที่
4. ค่าความคลาดเคลื่อนจะต้องเป็นอิสระต่อกัน
5. ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวต้องไม่สัมพันธ์กันเองสูงจนทำให้เกิดปัญหา

Multicollinearity

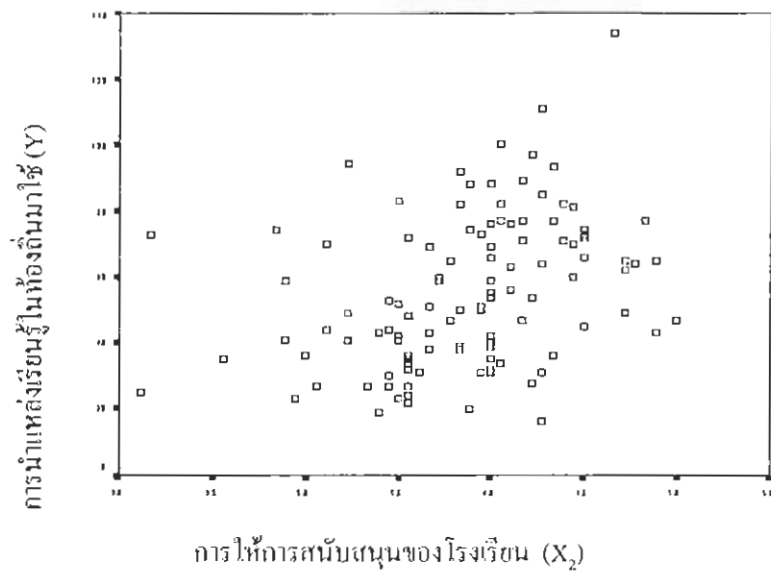
การนำเสนอผลการวิเคราะห์จะนำเสนอผลการทดสอบเงื่อนไขในแต่ละข้อด้วยกราฟ
ค่าสถิติคอลโมโกรอฟ-สมิรโนฟ (Kolmogorov-Smirnov test) ค่าเฉลี่ยของคะแนนความ
คลาดเคลื่อน การทดสอบด้วยสถิติเดอร์บิน-วัตสัน (Durbin-Watson) และทดสอบความสัมพันธ์
ของตัวแปรอิสระ มีรายละเอียดดังภาพประกอบ 3 – 8 และตาราง 6–9 ดังนี้

การทดสอบเงื่อนไขของ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ มีดังนี้

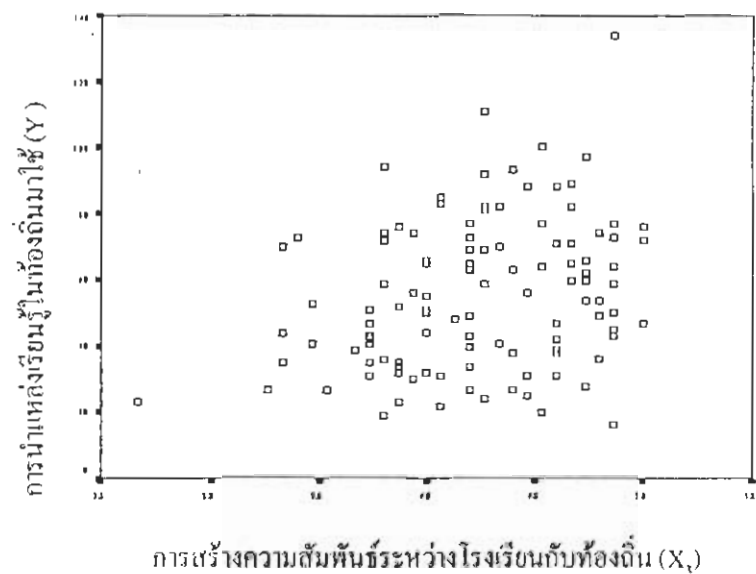
1. การตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตาม ปรากฏผลตามภาพประกอบ 3 – 6

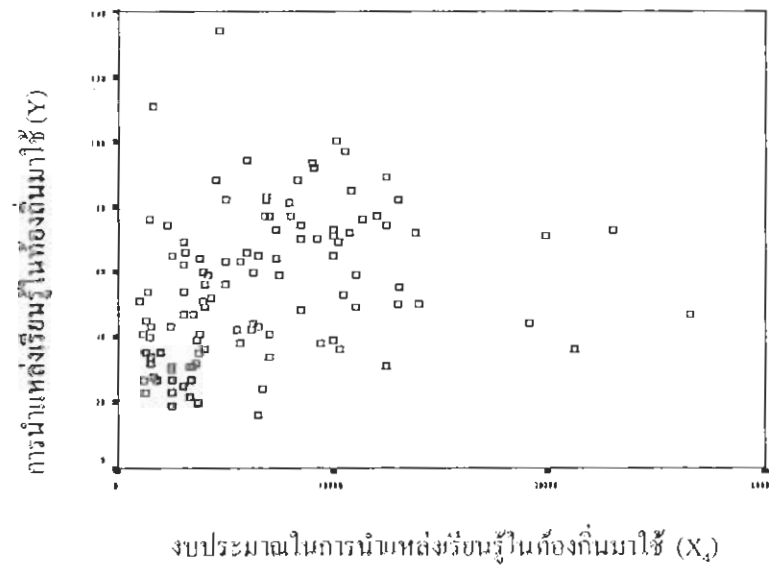
- ภาพประกอบ 3 จุดกระจายแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน (X_1) กับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (Y)

ภาพประกอบ 4 จุดกระจายแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง การให้การสนับสนุน
ของโรงเรียน(X_2) กับการนำแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียน
มาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (Y)

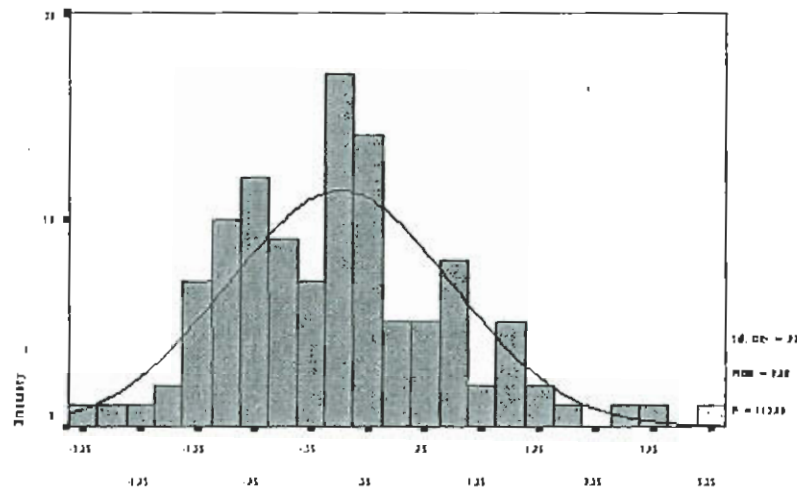
ภาพประกอบ 5 จุดกระจายแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น(X_3) กับการนำแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียน
มาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (Y)

ภาพประกอบ 6 จุดกระจายแสดงความสัมพันธ์ระหว่างงบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้
ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (X_1) กับการนำแหล่งเรียนรู้
ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (Y)

จากภาพประกอบ 3 – 6 จะเห็นว่าจุดกระจายมีลักษณะเป็นแนวโน้มขึ้นมาจากมุมล่าง
ซ้ายมือไปยังมุมบนขวามืออย่างไม่ก่อดัดเจี้ยนนัก แสดงว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กับ
ตัวแปรตามในเชิงที่ค่อนข้างเป็นเส้นตรง (Linearity) ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขของ การวิเคราะห์
สหสัมพันธ์พหุคูณ

2. การตรวจสอบและการทดสอบความเป็นปกติของการแจกแจงของค่าความคลาดเคลื่อนปรากฏผลตามภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 แสดงการแจกแจงค่าความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์

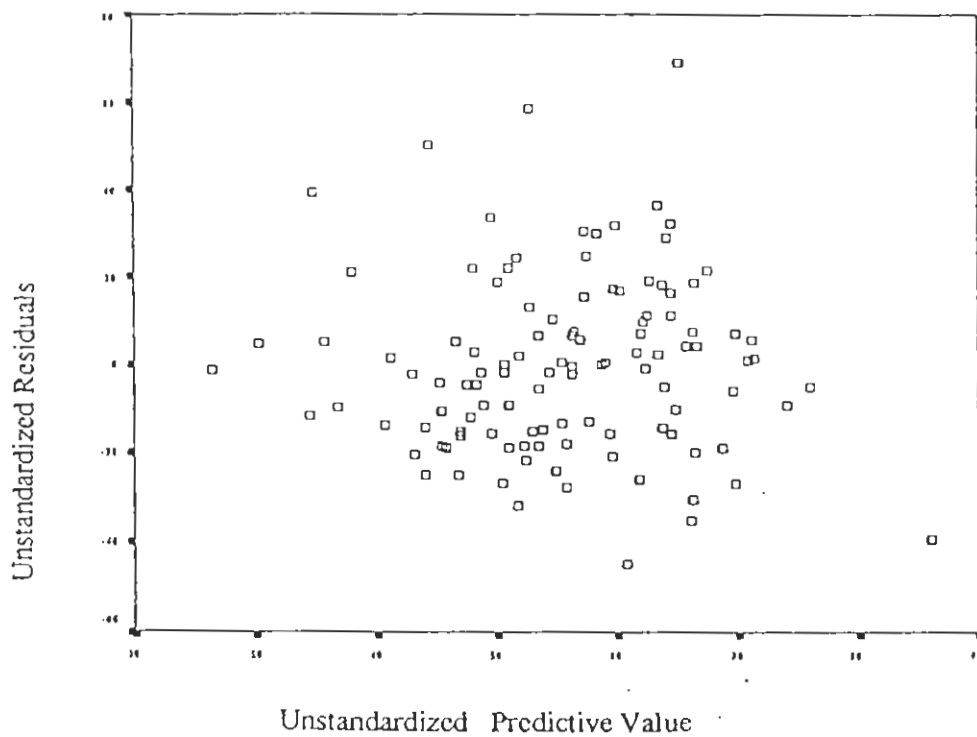
จากภาพประกอบ 7 จะเห็นว่าคะแนนความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ มีการแจกแจงใกล้เคียงปกติและเพื่อให้เกิดความแน่ใจยิ่งขึ้นจึงได้ทำการทดสอบความเป็นปกติของค่าความคลาดเคลื่อนด้วย การทดสอบกอลโมโกรอฟ-สมีร์นอฟ ปรากฏผลตามตาราง 5 ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์ สหสัมพันธ์พหุคูณ

ตาราง 6 การทดสอบความเป็นปกติของคะแนนความคลาดเคลื่อนด้วย Kolmonogorov –Smirnov Test

	Kolmonogorov –Smirnov (a)		
	Statistic	df	Sig
unstandardized Residual	.081	112	.068

จากตาราง 6 จะเห็นว่าที่ระดับความมีนัยสำคัญ.05 นั้นเป็นไปได้ที่คะแนนความคลาดเคลื่อนจากการพยากรณ์ครั้งนี้จะแจกแจงเป็นปกติแสดงว่าข้อมูลเป็นไปตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์ สหสัมพันธ์พหุคูณ

การตรวจสอบความคงที่ของความแปรปรวนของคะแนนความคลาดเคลื่อน

ภาพประกอบ 8 แสดงความคงที่ของความแปรปรวนของคะแนนความคลาดเคลื่อน

จากภาพประกอบ 8 จะเห็นว่าคะแนนความคลาดเคลื่อนจากการพยากรณ์มีการกระจาย
ค่อนข้างคงที่ ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขของ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ

3. ความเป็นอิสระระหว่างคะแนนความคลาดเคลื่อนด้วยตัวเอง

ตาราง 7 การตรวจสอบความเป็นอิสระกันของความคลาดเคลื่อน ด้วยสถิติทดสอบของเดอร์บิน-วัตสัน (Durbin-Watson)

Model	R	R ²	Adj-R ²	Std.Error of The Estimate	Durbin-Watson
1	.452 (a)	.204	.175	20.517	2.078

a Predictors : (Constant), งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (X_4), การให้การสนับสนุนของโรงเรียน (X_2), ความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน (X_1) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น (X_3)

b Dependent Variable : การนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (Y)

จากตาราง 7 จะเห็นว่าค่า Durbin-Watson Statistic = 2.078 ซึ่งเข้าใกล้ค่า 2 หรืออยู่ในช่วง 1.5 ถึง 2.5 ซึ่งหมายถึง ความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ

5. การตรวจสอบปัญหา Multicollinearity อันเกิดจากตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเองสูงมาก

ตาราง 8 การตรวจสอบปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยตัวเอง

Model	Collinearity Statistic	
	Tolerance	VIF
ความเชื่อในความสำเร็จของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น		
ของโรงเรียน (X_1)	.706	1.416
การให้การสนับสนุนของโรงเรียน (X_2)	.432	2.312
การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น (X_3)	.519	1.926
งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (X_4)		
งานวิชาการ (X_4)	.975	1.025

a Dependent Variable : การนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ(Y)

จากตาราง 8 จะเห็นว่าค่า VIF ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีค่าน้อยกว่า 10 และในขณะเดียวกัน Tolerance ของตัวแปรแต่ละตัวมีค่ามากกว่า .10 แสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยตัวเองไม่ได้ทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity (ปัญหาที่ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันเองสูง) แต่ประการใด (UCLA Academic Technology Service, 2002 :27) ดังนั้น จึงสามารถทำการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณได้อย่างเหมาะสม

ตาราง 9 การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

Model	Dimension	Eigenvalue	Condition	Variance Proportion				
			Index	(Constant)	(X ₁)	(X ₂)	(X ₃)	(X ₄)
I	1	4.673	1.000	.00	.00	.00	.00	.01
	2	.299	3.951	.00	.00	.00	.00	.94
	3	1.461E-02	17.881	.10	.88	.01	.06	.04
	4	9.430E-03	22.260	.54	.05	.41	.02	.00
	5	3.878E-03	34.712	.36	.07	.58	.92	.00

a Dependent Variable : การนำแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียนมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (Y)

จากตาราง 9 จะเห็นว่าค่า Eigenvalue ใน Dimension 4 (เนื่องจากมีตัวแปรอิสระ 4 ตัว) ไม่ต่ำกว่าค่าอื่น ๆ และค่า Condition Index ก็ไม่ต่างจาก Dimension อื่น ๆ แสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรซึ่งเป็นตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเองสูงมากจนทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity

สรุป จากการทดสอบข้อมูลตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณจะเห็นว่าข้อมูลมีความสอดคล้องกับเงื่อนไขทุกข้อ เพราะฉะนั้นจึงทำการวิเคราะห์การถดถอยได้

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อตอบคำถามตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยการเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สันระหว่างตัวแปรต่าง ๆ เป็นคู่ ๆ การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 4 ตัว ร่วมกันกับตัวแปรตาม การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ของการกำหนด และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตาม ดังตาราง 10 - 13

ตาราง 10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรแต่ละตัว

	การนำ แหล่งเรียน รู้ในท้องถิ่น มาใช้ใน การบริหาร งานวิชาการ (Y)	ความเชื่อใน ความสำคัญ ของแหล่ง เรียนรู้ใน ท้องถิ่นของ โรงเรียน (X ₁)	การให้การ สนับสนุน ของ โรงเรียน (X ₂)	การสร้าง ความสัมพันธ์ ระหว่าง โรงเรียน กับท้องถิ่น (X ₃)	งบประมาณ ในการนำ แหล่งเรียนรู้ ในท้องถิ่นมา ใช้ในการ บริหารงาน วิชาการ (X ₄)
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรแต่ละตัว					
การนำแหล่งเรียนรู้ใน ท้องถิ่นมาใช้ในการ บริหารงานวิชาการ (Y)	1.00	.122	.350*	.277*	.279*
ความเชื่อในความสำคัญของ แหล่งเรียนรู้ใน ท้องถิ่นของโรงเรียน (X ₁)	.122	1.000	.535*	.363*	-.093
การให้การสนับสนุนของ โรงเรียน (X ₂)	.350*	.535*	1.000	.688*	-.008
การสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียน กับ ท้องถิ่น (X ₃)	.277*	.363*	.688*	1.000	.079
งบประมาณในการนำแหล่ง เรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ ในการบริหารงาน วิชาการ (X ₄)	.279*	-.093	-.008	.079	1.00

*P < .05

จากตาราง 10 พบว่า ตัวแปร**ตัวแปรต้น** มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เกือบทุกตัว ยกเว้นความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียนอย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ที่พบก็อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .277 - .350 เรื่องความ

สัมพันธ์จากมากไปหาน้อยดังนี้

การให้การสนับสนุนของโรงเรียน (X_2) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (Y) เท่ากับ .350 งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (X_4) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (Y) เท่ากับ .279 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น (X_3) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (Y) เท่ากับ .277 และถ้าพิจารณาตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวด้วยกัน จะพบว่าตัวแปรแต่ละคู่ที่มีความสัมพันธ์กันในทางบวก เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การให้การสนับสนุนของโรงเรียน (X_2) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น (X_3) เท่ากับ .688 ความเชื่อในความสำเร็จของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน (X_1) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้การสนับสนุนของโรงเรียน (X_2) เท่ากับ .535 ความเชื่อในความสำเร็จของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน (X_1) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น (X_3) เท่ากับ .363

ตาราง 11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัว ได้แก่ ความเชื่อในความสำเร็จของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน (X_1) การให้การสนับสนุนของโรงเรียน (X_2) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น (X_3) งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (X_4) และ ตัวแปรตาม คือการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (Y)

	Model	Sum Of Squares	df	Mean Squares	F	Sig
1	Regression	11570.659	4	2892.665	6.872	.000(a)
	Residual	45040.618	107	420.940		
	Total	56611.277	111			

a Predictors: (Constant), การให้การสนับสนุนของโรงเรียน (X_2) งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (X_4) ความเชื่อในความสำเร็จของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน (X_1) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น(X_3)

b Dependent Variable : การนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (Y)

จากตาราง 11 จะเห็นว่าที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 นั้น เป็นไปได้ที่ตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัว ได้แก่ ความเชื่อในความสำเร็จของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน (X_1) การให้การสนับสนุนของโรงเรียน (X_2) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น (X_3) และ งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (X_4) ร่วมกันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (Y)

สรุปได้ว่า ความเชื่อในความสำเร็จของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน (X_1) การให้การสนับสนุนของโรงเรียน (X_2) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น (X_3) และ งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (X_4) ร่วมกันมีความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย

ตาราง 12 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ค่าสัมประสิทธิ์ของการกำหนดของตัวแปรอิสระ 4 ตัว ร่วมกันในการกำหนดความแปรปรวนของการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (Y)

Model	R	R ²	Adj- R ²	Std. Error of The Estimate	Change Statistics					Durbin Watson
					R ² Change	F change	Df1	Df2	Sig. F change	
1	.452	.204	.175	20.517	.204	6.872	4	107	.000	2.078
(a)										

a Predictors: (Constant), การให้การสนับสนุนของโรงเรียน (X_2)งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (X_4) ความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน (X_1) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น(X_3)

b Dependent Variable : การนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (Y)

จากตาราง 12 จะเห็นว่าค่าสัมประสิทธิ์ของ การให้การสนับสนุนของโรงเรียน (X_2) งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (X_4) ความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน (X_1) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น (X_3) ร่วมกันมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือ การนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (Y) ในระดับปานกลาง ($R = .452$) ซึ่งหมายความว่า ถ้าตัวแปรอิสระแต่ละตัวเพิ่มขึ้น ค่าตัวแปรตามก็จะเพิ่มขึ้นด้วย และเมื่อพิจารณาถึงค่าสัมประสิทธิ์ของการกำหนด (Coefficient of determination) หรือ R^2 พบว่ามีค่าเท่ากับ .204 ($R^2 = .204$) ซึ่งหมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัว ร่วมกันมีอำนาจในการกำหนดความแปรปรวนของการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (Y) ได้ประมาณร้อยละ 20

ตาราง 13 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแต่ละตัว ได้แก่ ความเชื่อในความสำคัญ
ของแหล่งเรียนรู้อื่นในท้องถิ่นของโรงเรียน (X_1) การให้การสนับสนุนของโรงเรียน (X_2)
การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น (X_3) งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้อื่น
ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (X_4) แต่ละตัวที่มีต่อตัวแปรตาม คือ การนำ
แหล่งเรียนรู้อื่นในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (Y)

model	Unstanddrdized		Standdrdized		t	Sig.
	Coefficients		Coefficients			
	B	Std. Error	Beta			
(Constant)	-8.662	18.901			-.458	.648
ความเชื่อในความ สำคัญแหล่ง เรียนรู้อื่นใน ท้องถิ่นของ โรงเรียน (X ₁)	-2.062	3.754	-.056		-.549	.584
การให้การ สนับสนุน ของโรงเรียน (X ₂)	15.141	5.426	.366		2.791	.006
การสร้างภาพ สัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียน กับท้องถิ่น(X ₃)	1.136	5.821	.023		.195	.846
งบประมาณในการ นำแหล่งเรียนรู้อื่น ท้องถิ่นมาใช้ใน การบริหารงาน วิชาการ(X ₄)	1.274E.03	.000	.275		3.150	.002

a. Dependent Variable : การนำแหล่งเรียนรู้อื่นในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (Y)

จากตาราง 13 จะเห็นว่าเมื่อพิจารณาผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตามด้วย t-test พบว่าที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 พบว่า มีตัวแปร

อิสระเพียง 2 ตัวที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือ การให้การสนับสนุนของโรงเรียน (X_2) และงบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (X_4) และในระหว่างตัวแปรอิสระทั้งสองตัว พบว่า การให้การสนับสนุนของโรงเรียน (X_2) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม มากกว่างบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (X_4) การให้การสนับสนุนของโรงเรียน (X_2) มีค่า Beta เท่ากับ .366 งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (X_4) มีค่า Beta เท่ากับ .275

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อคัดเลือกตัวแปรหรือกลุ่มของตัวแปรร่วมกันแล้วมีความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา มากที่สุด

ตาราง 14 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ถูกคัดสรรกับตัวแปรตาม

	Model	Sum Of Squares	df	Mean Squares	F	Sig
1	Regression	6293.744	1	6293.744	15.238	.000(a)
	Residual	4987.533	110	451.705		
	Total	56611.277	111			
2	Regression	11427.993	2	5713.996	13.784	.000(b)
	Residual	45183.284	109	414.526		
	Total	56611.277	111			

a Predictors: (Constant), การให้การสนับสนุนของโรงเรียน (X_2)

b Predictors: (Constant), การให้การสนับสนุนของโรงเรียน (X_2) งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (X_4)

c Dependent Variable : การนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (Y)

จากตาราง 14 จะเห็นว่าในการคัดเลือกตัวแปรอิสระนั้นมีตัวแปรที่มีคุณสมบัติผ่านเกณฑ์ที่กำหนด 2 ตัว คือ การให้การสนับสนุนของสถานศึกษา (X_2) และ งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (X_4) โดยที่ตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัว ร่วมกันมีความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตาราง 15 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ค่าสัมประสิทธิ์ของการกำหนดของตัวแปรอิสระ
2 ตัว ร่วมกันในการกำหนดความแปรปรวนของการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการ
บริหารงานวิชาการ (Y)

Model	R	R ²	Adj- R ²	Std. Error of The Estimate	Change Statistics				Durbin Watson
					R ² Change	F change	Df1	Df2	
1	.350	.122	.114	21.253	.122	15.328	1	110	.000
	(a)								
2	.449	.202	.187	20.360	.080	10.866	1	109	.001
	(b)								2.062

a Predictors: (Constant), การให้การสนับสนุนของโรงเรียน (X₂)

b Predictors: (Constant), การให้การสนับสนุนของโรงเรียน (X₂) งบประมาณในการนำ
แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (X₄)

c Dependent Variable : การนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (Y)

จากตาราง 15 จะเห็นว่าค่าสัมประสิทธิ์ของการให้การสนับสนุนของโรงเรียน (X₂) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามคือการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (Y) ในระดับน้อย (R = .350) ซึ่งหมายความว่า ถ้าค่าตัวแปรอิสระ การให้การสนับสนุนของโรงเรียน (X₂) เพิ่มขึ้น การนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการก็จะเพิ่มขึ้นด้วย และเมื่อพิจารณาถึงค่าสัมประสิทธิ์ของการกำหนด (Coefficient of determination) R² พบว่า มีค่าเท่ากับ .122 (R² = .122) ซึ่งมีความหมายว่า การสนับสนุนของ โรงเรียนมีอำนาจในการกำหนดความแปรปรวนของการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (Y) ได้ประมาณ ร้อยละ 12 และพบว่าเมื่อพิจารณา ค่าสัมประสิทธิ์ของการให้การสนับสนุนของโรงเรียน (X₂) และงบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (X₄) ร่วมกัน มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือ การนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (Y) ในระดับน้อย (R = .449) ซึ่งหมายความว่า ถ้าตัวแปรอิสระทั้งสองตัวเพิ่มขึ้น การนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ก็จะเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน และเมื่อพิจารณาถึงค่าสัมประสิทธิ์ของการกำหนด (Coefficient of determination) หรือ R² พบว่ามีค่าเท่ากับ .202 (R² = .202) ซึ่งหมายความว่าตัวแปรอิสระทั้งสองตัวร่วมกันมีอำนาจในการกำหนดความแปรปรวน

ของการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (Y) ได้ประมาณร้อยละ .20

ตาราง 16 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระสองตัว ได้แก่ การให้การสนับสนุนของโรงเรียน (X_2) งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (X_4) แต่ละตัวที่มีต่อตัวแปรตาม คือ การนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (Y)

		Unstanddrdized		Standdrdized		t	Sig.
		Coefficients		Coefficients			
model		B	Std. Error	Beta			
	(Constant)	-.490	14.462		.034	.973	
1	การให้การสนับสนุน ของโรงเรียน (X ₂)	14.477	3.696	.350	3.915	.000	
	(Constant)	-9.576	14.125		.678	.499	
	การให้การสนับสนุน ของโรงเรียน (X ₂)	14.562	3.541	.352	4.112	.000	
2	งบประมาณในการนำ แหล่งเรียนรู้ใน ท้องถิ่นมาใช้ในการ บริหารงานวิชาการ (X ₄)	1.307E- 03	.000	.282	3.296	.001	

๑ Dependent Variable : การนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (Y)

จากตาราง 16 จะเห็นว่าเมื่อพิจารณาผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการทั้งสองตัวกับตัวแปรตามด้วย t-test และค่า Beta พบว่าที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 นั้น การให้การสนับสนุนของโรงเรียน (X_2) มีความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (Y) มากกว่างบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ (X_4)

ผลการวิเคราะห์ทำให้ได้สมการพยากรณ์จำนวนครั้งของการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง สำหรับข้อมูลชุดนี้ ดังนี้

$$Y' = \text{Constant} + 14.562 (\text{การให้การสนับสนุนของโรงเรียน}) + .0013 (\text{งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้})$$

สรุป

1. ความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน (X_1) การให้การสนับสนุนของโรงเรียน (X_2) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น (X_3) และงบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (X_4) ร่วมกันมีความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การให้การสนับสนุนของโรงเรียนร่วมกันกับงบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ สามารถพยากรณ์การนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ได้มากที่สุด

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคัดสรรกับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง โดยกล่าวถึง ความมุ่งหมายของการวิจัย สมมุติฐานการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย โดยเสนอตามลำดับดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคัดสรรกับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง มีความมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคัดสรร ได้แก่ ความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน การให้การสนับสนุนของโรงเรียน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการร่วมกับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา
2. เพื่อคัดเลือกตัวแปรหรือกลุ่มตัวแปรที่เมื่อร่วมกันแล้วสามารถพยากรณ์การนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ได้มากที่สุด

สมมุติฐานการวิจัย

ความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน การให้การสนับสนุนของโรงเรียน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ทั้ง 4 ตัว ร่วมกันมีความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ได้แก่ โรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนตั้งแต่ ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และโรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนตั้งแต่ ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง จำนวน 156 โรงเรียน (ปรากฏผลดังตาราง 3)

1. การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง เมื่อได้จำนวนประชากรแล้วจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด. 2532 : 40) ได้จำนวนโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 112 โรงเรียน จากประชากรที่มีอยู่ 156 โรงเรียน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่าง อย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนจำนวนโรงเรียนประถมศึกษาของแต่ละอำเภอในเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง (ปรากฏผลดังตาราง 3)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และ งานวิจัยต่าง ๆ ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ คือ 1) ความเชื่อในความสำเร็จของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน 2) การให้การสนับสนุนของโรงเรียน 3) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น 4) งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ตัวแปรความเชื่อในความสำเร็จของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน การให้การสนับสนุนของโรงเรียนและการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert's Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุดโดยมีจำนวน ข้อคำถาม ดังนี้

- 1 ความเชื่อในความสำเร็จของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน จำนวน 17 ข้อ
- 2 การให้การสนับสนุนของโรงเรียน จำนวน 18 ข้อ
- 3 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น จำนวน 15 ข้อ

ส่วนตัวแปร งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ เป็นแบบปลายปิด (Closed ended) และปลายเปิด (Open ended) มีข้อคำถาม จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ คือ การนำแหล่งเรียนรู้ด้านบุคคล แหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ด้านวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้นและแหล่งเรียนรู้ด้านสังคมมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ คือ งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานการเรียนการสอน งานวัสดุหลักสูตรและสื่อประกอบการสอน งานวัดและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศภายใน งานประชุมอบรมทางวิชาการ แต่ละข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิด (Open ended) มีข้อคำถาม จำนวน 27 ข้อ

การหาคุณภาพของเครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือ ใช้การตรวจสอบความตรงของ เนื้อหา (Content Validity) และนำไปทดลอง (Try out) กับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อ่างทอง ที่ไม่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 โรงเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้วิธีการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีการหาค่าแอลฟา (Alpha) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ดังนี้

ความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียนของโรงเรียน (X_1) เท่ากับ .94 การให้การสนับสนุนของโรงเรียน (X_2) เท่ากับ .95 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น (X_3) เท่ากับ .91 ซึ่งมีความเชื่อมั่นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้ตอบแบบสอบถามคือผู้บริหารสถานศึกษา ตามขั้นตอน คือ ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อขอความร่วมมือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทองในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขออนุญาตจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง เพื่อขอความร่วมมือจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการให้ข้อมูลและนำส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง เมื่อถึงกำหนดผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมด้วยตนเองและเก็บรวบรวมผ่านศูนย์ประสานงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ได้แบบสอบถามคืน จำนวน 112 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS for Windows version 12 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปผลการวิจัยในประเด็นที่สำคัญได้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียนมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา พบว่าตัวแปรทั้ง 4 ตัว คือ ความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียนของโรงเรียน (X_1) การให้การสนับสนุนของโรงเรียน (X_2) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น (X_3) และงบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียนมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (X_4) ร่วมกันมีความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียนมาใช้ในการ

บริหารงานวิชาการ (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งเป็นไปตาม สมมุติฐานที่กำหนดไว้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .452 ($R = .452$) และมีค่าสัมประสิทธิ์ของการกำหนดคิดเป็นร้อยละ 20 ($R^2 = .204$)

2. การคัดเลือกตัวแปรหรือกลุ่มตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ด้วยวิธีการคัดเลือกตัวแปรอิสระเข้าสู่สมการพยากรณ์พบว่า ตัวแปร การให้การสนับสนุนของโรงเรียน (X_2) และงบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (X_4) มีคุณสมบัติเป็นตัวพยากรณ์ได้ ซึ่งเมื่อร่วมกันแล้วสามารถกำหนดความแปรปรวนคือการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($F = 13.874$, $Beta = .352$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .449 ($R = .449$) และมีค่าสัมประสิทธิ์ของการกำหนด คิดเป็นร้อยละ 20 ($R^2 = .202$)

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง สามารถอภิปรายผลจากการค้นพบได้สาระสำคัญดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระที่ร่วมกันมีความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ คือ 1) ความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียน 2) การให้การสนับสนุนของโรงเรียน 3) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น 4) งบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ พบว่าตัวแปรทั้ง 4 ตัวร่วมกันมีความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยตัวแปรทั้ง 4 ตัว สามารถร่วมกันกำหนดความแปรปรวนต่อการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ได้ร้อยละ 20 ($R^2 = .204$) โดยมีประเด็นของการอภิปรายดังนี้

1.1. ตัวแปรด้านการให้การสนับสนุนของโรงเรียนเป็นตัวแปรที่สามารถกำหนดความแปรปรวนต่อการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ได้ในลำดับหนึ่ง แสดงว่าตัวแปรด้านนี้มีความสัมพันธ์ต่อการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการ

บริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาจำนวนมาก ผู้บริหารสถานศึกษาควรพิจารณาให้การสนับสนุนด้วยกระบวนการหรือวิธีการต่าง ๆ สอดคล้องกับกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2538 : 10-19) ที่กล่าวว่า การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนต้องให้การสนับสนุนในเรื่อง การเชิญวิทยากร การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สนับสนุนด้านงบประมาณ การพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่

1.2 ตัวแปรด้านงบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการเป็นตัวแปรที่สามารถกำหนดความแปรปรวนต่อการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในลำดับสอง แสดงว่า งบประมาณในการนำ แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญ สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ดิเรก แฉ่มสุริยา (2536 : บทคัดย่อ) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประการหนึ่งคือ ขาดงบประมาณ จะเห็นได้ว่าตัวแปร งบประมาณมีความจำเป็นต่อการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน งบประมาณเป็นตัวแปรที่จะทำให้การดำเนินการต่าง ๆ ในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้ตามความมุ่งหมาย สอดคล้องกับคำกล่าวของ หัวหน้างานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (2541 ก : 7-8) ที่ กล่าวว่า เงินเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะสนับสนุนให้แผนงานและโครงการดำเนินไป สู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ แผนงานโครงการใดไม่มีเงิน ไม่รู้ว่าจะได้รับงบประมาณเท่าใดจะได้มาจากที่ไหน จำนวนมากน้อยเพียงใดและได้เมื่อไรก็จะทำให้การบริหารแผนงานและโครงการสำเร็จได้ยาก

1.3 ตัวแปรด้านความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียนเป็นตัวแปรที่สามารถกำหนดความแปรปรวนต่อการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาได้ในลำดับสาม แสดงว่า ความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียนเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญ สอดคล้องกับผลการวิจัยของประสิทธิ์ อามาตร์ (2529 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนน้อยเนื่องจากผู้บริหารและครูในโรงเรียนเดียวไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญของการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นและสอดคล้องกับคำกล่าวของ สุวัฒน์ มุทธเมธา (2524 : 56) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารที่ใจแคบไม่เห็นความสำคัญของชุมชนและการใช้ประโยชน์จากชุมชน บุคคลต่าง ๆ ของโรงเรียนจะไม่สามารถใช้ชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาอย่างเต็มที่ ความเชื่อในความสำคัญของแหล่งเรียนรู้เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผู้บริหาร

และครูมีการปฏิบัติตามความเชื่อนั้น ดังที่ รีคเดอร์ (Reeder, 1971 : 4) กล่าวถึง ทฤษฎีการกระทำทางสังคม เกี่ยวกับ ความเชื่อ (Berleif Orientalial) ว่า ความเชื่อ คือ ความคิดความรู้ที่ผู้กระทำเข้าใจในเรื่องหนึ่ง ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการกระทำทางสังคมและผู้กระทำจะเป็นผู้เลือกแบบของการกระทำให้สอดคล้องกับความเชื่อของเขา

1.4 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่นเป็นตัวแปรที่สามารถกำหนดความแปรปรวนต่อการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาได้ในลำดับสี่ แสดงว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่นเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญ สอดคล้องกับคำกล่าวของ พงษ์ เทียมศักดิ์ (2543 : 62-63) ว่าผู้บริหารและครูมีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนทำให้มีผลต่อการเกิดปฏิสัมพันธ์ของชุมชนกับโรงเรียน สอดคล้องกับสมชาย เทพแสง (2543 : 20) ที่กล่าวว่า ในกรณีที่เราจะใช้ประโยชน์จากแหล่งประกอบการ ทางที่ดีคือ เชิญแหล่งประกอบการมาเป็นกรรมการโรงเรียน เพื่อเป็นการผูกไมตรีและสอดคล้องกับ โลอ็อน รอบบินส์ และสมิธส์ (Lyons, Robbins and Smith, 1983 : 7-12) ได้ศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดการดำเนินงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองพบว่าปัจจัยสำคัญเบื้องต้น ประการหนึ่งคือมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้านกับโรงเรียน

2. การคัดเลือกตัวแปรอิสระหรือกลุ่มตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อค้นหาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมากที่สุด โดยกำหนดระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวแปรอิสระเข้าสู่สมการพหุคูณพบว่า การให้การสนับสนุนของโรงเรียนและงบประมาณในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ มีคุณสมบัติเป็นตัวพยากรณ์ได้ เมื่อร่วมกันแล้วสามารถกำหนดความแปรปรวนต่อการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ได้ประมาณร้อยละ 20 ($R^2 = .202$) โดยตัวแปรด้านการให้การสนับสนุนของโรงเรียนมีอำนาจในการกำหนดความแปรปรวนได้มากที่สุด ($R^2 \text{ Change} = .122$) และการให้การสนับสนุนของสถานศึกษาร่วมกับงบประมาณ ในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการมีอำนาจในการกำหนดความแปรปรวนรองลงมา ($R^2 \text{ Change} = .080$) ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนจะมีการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมากขึ้นนั้นโรงเรียนต้องให้ความสำคัญต่อตัวแปรดังกล่าว การให้การสนับสนุนของโรงเรียนและงบประมาณซึ่ง

เป็นค่าใช้จ่ายในการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นจึงมีความสำคัญต่อการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ดิเรก แจ่มสุริยา (2536 : บทคัดย่อ) และ ประสิทธิ์ อามาตร์ (2529 : บทคัดย่อ) และ คำกล่าวของกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2538 : 28-31) ที่พบปัญหาอุปสรรคที่ทำให้โรงเรียนนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการในระดับน้อยเนื่องจาก ผู้บริหารและครูไม่ให้การสนับสนุน และครูเรียนขาดแคลนงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้

3. ผลการวิเคราะห์ตัวแปรตาม คือ การนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น นำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นแต่ละด้านมาใช้ในการบริหารงานวิชาการโดยเฉลี่ยค่อนข้างน้อย ดังนั้นจึงเป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหารการศึกษาในทุกระดับควรพิจารณาหาแนวทางให้โรงเรียนได้นำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับการบริหารงานวิชาการให้มากขึ้น ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ราชกิจจานุเบกษา, 2542 : 21) ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นอย่างมาก และกำหนดให้โรงเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นในการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียน ดังเช่นในมาตรา 57 ระบุว่า “ให้หน่วยงานทางการศึกษา ระดมทรัพยากรบุคคลบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยนำประสบการณ์ ความรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและยกย่องเชิดชู ผู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา” และความเห็นของนักวิชาการหลายท่านที่กล่าวถึงคุณค่าของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเช่น ชูศรี สนิทประชากร (2525 : 275-276, 302) ให้ความเห็นว่ามีบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ บุคคลเหล่านี้จะช่วยให้ความรู้แก่นักเรียนได้ตามความสามารถของเขาและกล่าวถึงแหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติในท้องถิ่นว่า นักเรียนจะได้ศึกษาธรรมชาติของพืชและสัตว์ ตลอดจนทรัพยากรอื่นๆ เมื่อได้ชมจะเกิดความรู้ ความเข้าใจและจดจำไปได้นาน สอดคล้องกับ อุทัย บุญประเสริฐ (2539 : 156-157) ที่กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ด้านบุคคล แหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติและแหล่งเรียนรู้ด้านวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้นโรงเรียน สามารถนำแหล่งเรียนรู้เหล่านั้นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาของตนได้โดยใช้ในการจัดกิจกรรมทั้งภายในและนอกโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การให้ข้อเสนอแนะครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการเสนอแนะโดย

พิจารณาจากระดับของตัวแปร ความสัมพันธ์ของตัวแปรและตัวแปรร่วมที่มีความสัมพันธ์ต่อการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา โดยมีประเด็นสำคัญดังนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและ นักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานวิชาการ เช่น กำหนดนโยบาย วางแผนงานโครงการ ในการสนับสนุนให้สถานศึกษานำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ ให้เป็นประโยชน์ต่อการบริหารให้ชัดเจน

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมกับการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้โดยมีสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของโรงเรียน

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรศึกษาแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ท้องถิ่นเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ควรสร้างความสัมพันธ์อันดีกับท้องถิ่นเพื่อความร่วมมือ ในการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารงาน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อเป็นการส่งเสริมการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้มากขึ้นและสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาดมพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ผู้วิจัยขอเสนอแนวคิดสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

2.1 ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในโรงเรียนเป็นรายด้าน เช่น ด้านบุคคลในท้องถิ่นกับการบริหารงานการเรียนการสอน

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการบริหารงานวิชาการระหว่างโรงเรียนที่จัดการศึกษาต่างระดับกัน

2.3 ควรศึกษารูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสมกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน